

DE Wervelwind

MAANDBLAD VOOR VRIJHEID, WAARHEID EN RECHT

No. 14 September 1943

VERSPREID DOOR DE R.A.F.

Koninklijke Marine

TWEE AMBASSADEURS

Tijdens zijn verblijf in Londen, dat slechts van korten duur was, bracht Dr. Alexander Loudon, Nederlandsch Ambassadeur in de Vereenigde Staten, een bezoek aan Anthony J. Drexle Biddle, Amerikaansch Ambassadeur bij de Nederlandsche Regeering te Londen. Men ziet hier twee mannen bijeen, die elk op eigen gebied een hechte schakel vormen in de keten, die onze beide naties samennoert. Dr. Loudon's naam heeft groot gezag in Amerika en hij is een onvermoedbaar strijder voor de belangen van Nederland, Oost-en-West Indië in de Nieuwe Wereld.

DE Wervelwind

Maandblad voor vrijheid, waarheid en recht

EÉN STRIJD, EÉN ZEGEPRAAL

GEDURENDE de laatste weken hebben de Vereenigde Volkeren, waartoe ook Nederland behoort, den Duitschers overal zware slagen toegebracht. In geen enkele windstreek van hun horizon kunnen de Duitschers iets anders bespeuren dan het dreigement van nieuwe nederlagen. Zelfs in het Noorden, waar geen kriegsgebeurtenissen op grooten schaal hebben plaats gehad, hebben de Zweden hun toestemming tot het vervoer van Deutsche verlorgangers door Zweden naar Noorwegen, ingetrokken; en dit bewijst dat de vrees voor de Deutsche macht vervaagt, naarmate het beeld van een geallieerde overwinning zich scherper begint af te tekenen. In elk der drie andere windstreken heeft de zomer den Duitschers niet alleen Deutsche flasco's gebracht, doch (en dit is belangrijk) flasco's van geheel nieuwen aard.

In het Oosten hebben de Russen niet alleen meer bezette gebieden bevrijd, maar ze hebben dit voor het eerst bereikt door een zomeroffensief, terwijl weers- en bodemgesteldheid oogenschenlijk juist in het voordeel der Duitschers schenen. Stalingrad vormde reeds een keerpunt in den oorlog; Orel en Bieligorod zijn het nu evenzoer; en hun val maakt voorgoed een einde aan een aanvankelijk Duitsch voordeel te meer.

Vanuit het Westen zijn luchtaanvallen losgebroken op veel aanzienlijker schaal dan ooit te voren. Het heeft bijna vier jaren geduurd, voor de Geallieerden deze graad van sterkte in de lucht bereikten, die echter nog

geenszins een maximum beteekent. De groei der geallieerde kracht heeft tevens gelijken tred gehouden met hun vaardigheid om haar te doen gevoelen. De Duitschers, die de bezette landen zoo meedoogenloos ontwrichtten, toen ze hun kustverdediging bouwden, zijn nu genoodzaakt hun eigen steden door een haastige ontruiming te desorganiseren. Reeds voordat de slagen vallen, moeten ze hun hulpbronnen verspreiden, hun hoognoodige transportmiddelen verkwallen, hun organisatie voor behuizing en voedselvoorziening overspannen en de lijdelijk wachtende bevolking ontmoedigen.

Het is uit het Zuiden echter, dat de meest tekenende waarschuwing gekomen is. De geallieerde legers in Noord-Afrika en Sicilië waren niet omvangrijk. De onzichtbare zee-strijdkrachten echter, die deze legers beschermden en vervoerden, schenen een vastelandsbevolking zooals de Duitschers, als transportmiddel minder hecht en betrouwbaar toe dan wegen en spoorwegen. De zee-varende volkeren weten echter hoe veel grooter transportmogelijkheden de zee biedt dan het land, wanneer die zee eenmaal door scheepskanonnen en vliegtuigen opengedooden kan worden. Catania ligt, in kilometers uitgedrukt, iets verder van Berlijn dan Orel; en Midden Sicilië is bovendien door een aaneenschakeling van bergketenen en een nauwe zeearm van het vasteland afgesloten. Sicilië was echter grondgebied van de Asmogendheden. Het maakte deel uit van het land waar het fascisme voor het eerst als

systeem optrad en zich voor het eerst meester maakte van de geheele staatsorganisatie. Weliswaar was de Italiaansche Staat veel zwakker dan de Deutsche en veel minder samenhangend; maar als er iets was, dat de Duitschers met alle geweld instand wilden houden, dan toch zeker de macht van hun Italiaansche vazallen. Ze hebben de wereld steeds verkondigd, dat deze nieuwe vorm van slavenstaten stooten kon weerstaan, die de oude, vrije staten nooit zouden kunnen verdragen. Binnen twee weken was het bedrog van twintig jaar echter uit elkaar gespat. Bij de eerste ademptocht der invasie viel Mussolini om. Het is nog niet gekomen duidelijk hoe en door wien hij ten val werd gebracht en waarom juist op dat oogenblik. Doch wat ook het antwoord op deze vragen moge zijn, — ze veranderen niets aan het belangrijke feit dat hij ten val kwam, en het heele prestige van zijn systeem met zich meesleepte.

Dictators zijn niet onkwetsbaar. Jaren van censuur en ideologisch geklets, van omkoopbaarheid, marteling en bedrog, konden de val van een staatsbestel, dat rechtvaardig was noch zegerijk, niet tegenhouden. Wij hebben hooren verluiden dat Hitler aan Mussolini op diens 60sten verjaardag de volledige werken van Nietzsche cadeau heeft gedaan. Ergens in een van deze deelen, zal de gevallen tyrann misschien de woorden tegenkomen: „Men zegt dat een goed doel zelfs een oorlog rechtvaardigt; ik zeg U dat een goede oorlog elk doel rechtvaardigt.“ In 1940 zouden deze woorden hem ongetwijfeld

genoegen hebben gedaan: nu blijft deze gangstertrouwe hem zelfs ontzorgd.

Wien komt de eer toe voor de overwinningen die wij noemden en wie mag er zich met recht over verheugen? In de eerste plaats natuurlijk de soldaten, matrozen en vliegers, die den vijand op de beslissende punten bestreden. Maar hun niet alleen komt de eer toe, want deze overwinningen werden behaald door het wereldwijde samenballen van krachten, die met groote bewaamheid op een gemeenschappelijk doel werden gericht. Deze overwinningen werden bevochten door tientallen miljoenen menschen in onderlinge samenwerking. Het Middellandsche Zee-offensief werd door de Russen vergemakkelijkt; het Russische offensief werd door Britsche en Amerikaanse leveringen gesteund; de politieke overwinning vloeide voort uit de successen der geallieerde wapenen; maar de Britsche wapenen werden geholpen en zullen geholpen worden door het breken van de vijandelijke wilskracht binnen Europa. Iedere man en vrouw, die waar dan ook ter wereld, de wil van de Duitschers gehinderd en gedwarsboomd heeft, mag aanspraak maken op een aandeel in de overwinning. In een totale oorlog vormen alle hulpmiddelen als het ware schakels; en elke vorm van sabotage of vertraging heeft invloed op de werking van de heele oorlogsmachine. Het totaal aan rollend materieel, aan oorlogsmateriaal en bovenal aan manschappen, dat de Duitschers van het eene strijdtoneel naar het andere moeten werpen, is niet toereikend meer. Deze ontoereikendheid wordt vergerd door elke weigering, waar dan ook, om zich te onderwerpen aan de onwetige onderdrukking, waarmee de Duitschers hun hulphbronnen aan materiaal en arbeidskracht op peil willen houden. Daarom hebben ook zij in Nederland, die schouder aan schouder naast hun geallieerden staan, hun aandeel in de trots der overwinning!

de Redactie

Op deze bladzijde en op de volgende toonen wij U de laatste foto's van de Koninklijke Familie, genomen in den tuin van Prinses Juliana's huis te Ottawa in Canada

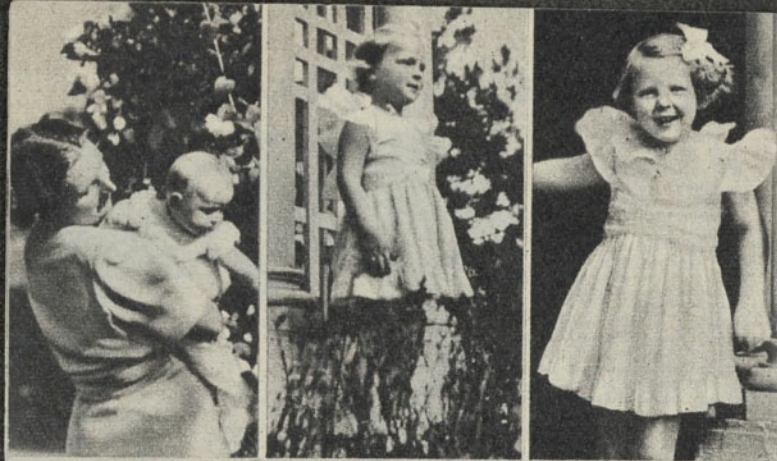
KONINGINNEDAG

DE Nederlandsche gemeenschap in Londen heeft voor de vierde maal den verjaardag van Koningin Wilhelmina gevierd. Duidelijk is in den reeks van deze bijeenkomsten een climax zichtbaar: van rouw om het verlorene in 1940, tot getuigenis van saamhorigheid in 1941: van hoop op het keeren der kansen in 1942, tot bezinning op het naderend einde van den strijd vandaag.

Bezinning en herdenking van de offers die in het bezet gebied werden gebracht! Geheel in overeenstemming daarmee was het programma ingericht voor de bijeenkomst van een paar duizend Nederlanders in de Central Hall van Westminster. In een omliggende van oude en nieuwe Nederlandsche muziek werden wij tot twee maal toe geconfronteerd met een zeer persoonlijke uiting omtrent datgene, wat op den bodem leeft van ons aller harten — van Koningin Wilhelmina zelf tot den jongsten lichtmatroos op de vloot: den strijd van onze menschen thuis.

Eerst sprak minister Bolkestein over „Lijden en Verzet“, in het licht van het woord van de Koningin, dat deze oorlog een strijd is tusschen goed en kwaad. Daarmee heeft zij alle halfhartigheid uitgesloten, het lijden als den eenigen weg aangewezen en het verzet gelouderd tot martelaarschap. De spreker verwees ons ook naar het

woord van minister Soejono, den nobelen Javaan, die ons in het afgelopen jaar is ontvallen, en die verleden jaar op den zelfden dag heeft gezegd: „Het is onze troost dat alle lijden zuivert en ons leven met kracht en schoonheid doordringt“.

Het was een goede gedachte om na de toespraak van den nestor van onze regering nog slechts bezet Nederland zelf aan het woord te laten. Een sonore mannenstem gaf ons een sobere en beheerschte voordracht van een aantal verzen, die in Nederland zelf in de diepten van de ellende geschreven waren. Slechts eenmaal liet de spreker zich gaan: in den slotregel van het lied der terechtgestelden klonk juichend het „Je maintiendrai“! — onmiddellijk gevolgd door de toonen van Beethoven's Egmont ouverture, triomflieder onzer worsteling in vroeger dagen.

Diep onder den indruk gingen wij huiswaarts, voor onszelf de gelofte herinnerend, ons zonder baatzucht in dienst te stellen van Koningin en Vaderland, maar ditmaal gesterkt door een nieuw vertrouwen op een spoedige hereeniging met de onzen.

Londen, 31 Augustus 1943.

„DE bepaling van de plaats die den kleineren staten toekomt bij de sluiting en handhaving van den vrede is een der voornaamste vraagstukken van onzen tijd,“ schreef onlangs een bekend Britsch geschiedkundige. Inderdaad. De oplossing van dat vraagstuk is niet gemakkelijk, en is er in den jongsten tijd niet gemakkelijker op geworden. Toen het geveer en het veldgeschut de hoofdwapens waren waarmede strijdende legers elkaar bestookten, was het verschil tusschen de feitelijke macht van groote- en van kleine mogendheden al aanzienlijk. Maar nu in den oorlog te land tanks en gemotoriseerde strijdkrachten hoofdelementen zijn geworden, terwijl de groote mogendheden luchtvlotten bezitten waarmede die der kleinere zich niet kunnen meten, is hun onderling krachtverhouding in het na-dieel der kleineren veranderd. Men denke vooral ook aan het industrieel apparaat dat voor een modern uitgeruste strijdmacht onontbeerlijk is, en dat zelfs een rijk met grondstoffen bedeld kleiner land zich niet kan veroorloven. Ondanks de gelijkheid in rechten van alle soevereine staten, kleine en groote, kunnen zoo aanmerkelijke feitelijke verschillen in de werkelijkheid der onderlinge verhoudingen niet worden voorbij gezien.

GROOTE EN KLEINERE STATEN

door

Mr. E. N. van Kleffens, Minister van Buitenlandse Zaken

Er zijn lieden die, niet verder kijkend, zich door overwegingen als die hierboven aangegevene laten verleiden tot den gedachtenstroom: „de tijd der kleinere mogendheden is voorbij: de groote zijn alle in staat den oorlog te winnen en den vrede te handhaven, en haar komt daarom bij uitsluiting het recht toe zich daarmede bezig te houden.“

Het was tegen deze strooming dat schrijver dezes zich, door het daartoe bij uitstek geschikt en in Engeland geijkte middel van een in de „Times“ openbaar gemaakte brief, aan dat blad eenige maanden geleden heeft gericht: het is hem aangenaam dat de bekendheid die de Duitschers aan dien brief hebben gegeven — zij het met de bij hen tegenwoordig gebruikelijke verdraaiing der motieven — het onnoodig maakt de in dat stuk neergelegde uiteenzetting hier te herhalen.

De tijd der kleinere mogendheden is geenszins voorbij, integendeel. Hare bijdragen tot de werken des vredes die de menschheid sieren zijn groot, en evenaren die der groote mogendheden. Wie denkt, dit overwegend, niet aan namen als Rembrandt en Rubens, Ibsen en Grieg, Thorvaldsen en Andersen, Dvorzak, Chopin en vele, vele anderen, aan de bijdragen die het oude Griekenland (nootl een „groot mogendheid“) aan onze beschaving leverde, aan de talrijke uit kleinere landen afkomstige Nobel-Prijz winnaars: onze Lorentz, of Mevrouw Curie bijvoorbeeld, of aan Dunant, den stichter van het Rode Kruis? Wat die landen op zoo menig gebied bijdroegen tot zegen der geheele wereld, is de vrijbrief die hun het recht geeft, mede te spreken wanneer het lot der wereld op het spel staat en beslist wordt. Die vrijbrief is onvergankelijk, en onafwijsbaar. Bovendien, tezamen tellt de bevolking der kleinere landen vele tientallen miljoenen.

Hun wenschen en behoeften hebben aanspraak op volle erkenning.

Wij weten allen hoe die Duitschers die sinds anderhalve eeuw in hun land den toon aangeven, over andere nationaliteiten denken. Krachtens een heilloos bedenkfel van deze lieden en in strijd met alle werkelijkheid en ware rechtvaardigheid, zijn zij en hun landgenooten het „Hervolk“: „aenen, iets anders dan slavernij heeft het tegenwoordige Duitschland aan andere — en dus ook en met name aan de kleinere landen, vele holle woorden ten spijt, niet weten te bieden. Een redelijk vergelijk met dit Duitschland is voor hen derhalve onmogelijk.

De geallieerde landen, ook de groote onder hen, gaan daarentegen uit van den grondslag der gelijkheid in rechte van soevereine staten, en staan open voor een redelijke internationale samenleving met inachtneming van alle ter zake doende factoren. Dat maakt samenwerking mogelijk. Het komt er maar op aan, de juiste formule te vinden.

Hoe moet die formule luiden? Laat ons onderscheiden tusschen het uitwerken van een vredesregeling enerzijds, en anderzijds het gaande houden, daarna, van een systeem tot handhaving van den vrede.

Wat het uitwerken van een vredesregeling betreft leert de ervaring dat een groot lichaam zooals een congres van alle geallieerde regeringen, ongeschikt is tot het aangeven van beslissingen; wel zal het natuurlijk een uitgewerkt ontwerp moeten goedkeuren. In 1919 bleek te Parijs dat in de practijk zelfs een raad van tien voor het aangeven van beslissingen te groot was. Lijsten van desiderata en voor-ontwerpen werden uitgewerkt in commissies; die voor-ontwerpen werden onderworpen aan het oordeel van de „Grootte Vier“ (later, toen Italië zich mok-

kend terugtrok, de „Grootte Drie”: hun beslissing werd ter uitwerking in verdragsvorm gegeven aan een redactie-commissie; en zoo kwam het vredesverdrag tot stand. Een dergelijke organisatie zal ook aan het eind van dezen oorlog moeten worden geschapen. De kleinere landen zullen hun stem kunnen doen hooren in de commissies en in de algemeene vergadering. Zij zullen bovendien mogen en moeten verlangen dat zij worden toegelaten in den kleinen raad die de principiele beslissingen aangeeft: over den vorm waarin dit laatste zal worden verwezenlijkt, valt te praten.

Wat de latere organisatie voor de handhaving van den vrede betreft, zal aan de kleinere landen een passende plaats moeten worden ingeruimd. Dat alleen de groote mogendheden daarin zouden willen meespreken, is dusver niet gebieken, zoodat tot nu toe geen principieel verschil op dit belangrijk punt aan

den dag is getreden. De doorslaggevende elementen zijn, enerzijds dat de groote landen de grootste bijdrage voor de handhaving van den vrede zullen moeten leveren; anderzijds dat het belang dat de kleine landen hebben bij de vredeshandhaving zoo overweldigend groot is voor hun welzijn en hun voortgezette werkzaamheid ook in het algemeen belang, dat hun stem in het kapittel toekomt, met als keerzijde een verplichting om naar vermogen tot het bewaren van orde en rust in de wereld bij te dragen. Geen bevoegdheid zonder verplichting.

Hoewel het geheel onjuist en onbillijk zou zijn, bij de groote geallieerde mogendheden eenigen booszen wil ten aanzien van de kleinere te onderstellen, is er niettemin aan de zijde dezer laatste aanleiding voor waakzaamheid, opdat in den kring der Vereenigde Volken de kleinere landen hun positie naar behooren

zullen zien erkend. De verleiding voor de groote landen om zaken van algemeen belang zelf te willen afdoen, is groot. De kleinere, die dikwijls belangen hebben welke voor hen van groot gewicht zijn maar die de groote koud laten, schijnen dezen spoedig lastig, of twistziek in wat den grooten landen beuzelingen lijken. Laat dit voor de kleinere landen een aansporing zijn om hun eigen zaak te dienen door vermijdbare meeningsverschillen tijdig onderling op te lossen. Slechts dan kunnen zij met vol recht en met succes aanspraak maken op de plaats die zij voor zich verlangen. En evenzeer wijst deze overweging op de wenschelijkheid dat zij zich op velerlei wijze daartoe leenend gebied, zooals defensie en economie, nauwer aaneensluiten. Voor Nederland en België zijn te dien aanzien mogelijkheden weggelegd die de moeite overwaard zijn, nader onder de oogen te worden gezien.

INDONESIE IN HET PACIFIC-FRONT

Samenvatting van een rede gehouden door Vice-Admiraal C.E.L. Helfrich

IN een druk bezochte Personeferentie heeft vice-admiraal Helfrich zijn inzichten over den oorlog in het Oosten en het aandeel der Nederlandsche wapenen daarin, nader uiteengezet. Hij sprak niet voor een Nederlandsch publiek, maar voor een internationaal gehoor van journalisten. Een Britsch Marine-officier introduceerde den vice-admiraal. Hij gaf daarbij enkele indrukken van de Nederlandsche zeemacht. „Ik heb nooit een keuriger schip gezien — zoo zei hij — dan de „Heemskerk,” toen wij haar bezochten met Koning George VI en Churchill. Wij waren in het bijzonder getroffen door de groep adelhorsen aan dek, gekleed in hun traditionele uniformen. Keurig en krachtig.”

Vice-admiraal Helfrich weidde

in het bijzonder uit over de uitstekende samenwerking, die de Nederlanders van de geallieerden ondervinden. Hij schetste ook den tijd vóór het uitbreken van den oorlog in het Oosten, toen de Japanners zich koortsachtig voorbereidden en de Europeesche mogendheden van meening waren, dat in het Westen ook over den toestand in het Oosten beslist zou worden.

Hij gaf een overzicht van hetgeen de Nederlandsche Marine en Luchtmacht deden, toen Japan zijn vaderlandchen aanval begon. Hij schetste den strijd tegen de Japansche convooien en tegen de Japansche luchtmacht, zette uiteen hoe onze Marine Luchtmacht voornamelijk afhankelijk was van Catalina's, uitstekende verkenningsvliegtuigen.

doch niet opgewassen tegen de snelle jagers, toen de Japanner eenmaal zijn luchtbases had.

Hij vertelde van den Nederlandschen duikboot, die in de ondiepe wateren van Britsch Noord-Borneo drie Japansche troepschepen en een tankschip in den grond boorde en hij onthield, dat de commandant van dien duikboot later zijn leven verloor bij de vernieling van onze vlootbasis te Soerabaja.

„Wij Nederlanders zijn ook nu nog in de Pacific — zoo zei de vice-admiraal — en onze oorlogsschepen, vliegtuigen en koopvaarders doen er goed werk.”

Als zeevarende natie weten wij, dat tijdelijk verlies van grondgebied niet beslissend is.

Onze zeemacht is door de geleden verliezen tot een derde van haar sterkte verminderd, maar onze lichte kruisers, torpedobootjagers, onderzeeërs, kanonneerboten en torpedo-booten ageeren op en onder de zeven zeeën. Deze schepen zijn algeheel Nederlandsch, beheerd door een Nederlandsche Admiraliteit, in uitstekende samenwerking met de Britsche en Amerikaansche opperbevelhebbers.

Vele mannen op de vloot en de koopvaardij zijn Indonesiërs, die als de meest natuurlijke zaak ter wereld, trouw zijn aan Koningin en Rijk.

Bij de na afloop gestelde vragen zeide vice-admiraal Helfrich nog, dat hij van geen enkel geval had gehoord, waarin een Indonesiër gedurende een actie zijn hoofd of zijn geestkracht verloor.

Hij schreef het resultaat van de opleiding der Indonesiërs toe aan het feit, dat zij Nederlandsch leerden en de instructie bij de Marine in één taal plaats vond.

Ten aanzien van de toekomst van den oorlog in de Pacific, zeide vice-admiraal Helfrich, dat het eerst

HIER ZIET U EEN AANTAL LEDEN VAN DEN MINISTERRAAD, GEFOTOGRAFEERD NA

Luit-Admiraal J. Th. Furstner, Minister van Marine en de Minister van Handel, Nijverheid, Scheepvaart, Landbouw en Visserij, de Heer P. Kerstens.

Ir. J. W. Albarda, Minister van Waterstaat en Ir. J. van den Broek, Minister van Financiën.

Minister-President Prof. Mr. P. S. Gerbrandy en de Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, de Heer G. Bolkestein.

noodig zal zijn, zeer diep in de door Japan bezette zones binnen te dringen, aler het mogelijk is snel opeenvolgende slagen op Japan's hart toe te brengen. Dat door-dringen eischt een serie amphibische acties, waarvan het succes alleen verzekerd kan zijn, wanneer wij plaatselijk de heerschappij ter zee hebben. Dat wil zeggen: voldoende heerschappij op en boven de zee, met zee- en luchtmacht in nauwe samenwerking. De opbouw van zoo'n macht is een vraagstuk van zeetransport, de bescherming daarvan, en van bases.

In dit verband wees hij op de geweldige afstanden in de Pacific,

den aard der eilanden en het moeilijke klimaat. Australië is het enige land van voldoende industriële beteekenis nabij de oorlogszone.

Het spreekt vanzelf, dat onder deze ongunstige omstandigheden de opmarsch slechts langzaam kan gaan. Dit kan echter belangrijk versneld worden indien het den geallieerden gelukt de Japanse vloot en koopvaardij te vernietigen. Japan zal natuurlijk van zijn kant trachten dit gevaar zoo lang mogelijk te ontwijken.

Door die vernietiging zouden de geallieerden de vrijheid van be-

weging verkrijgen, die noodig is om groote convoien over de zeeën te zenden, die nu beheerscht worden door de Japanse lucht- en zee-macht. Dan zouden de Japanse garnizoenen, van hun bevoorradig verstoken, met groote troepen-machten aangevallen kunnen worden. Dan zou ook China gesteund kunnen worden en zijn aanvalskracht belangrijk verhoogd.

De vice-admiraal eindigde met te wijzen op de goede geallieerde samenwerking, waarvoor ook na den oorlog het internationale signaal noodig zal zijn: "Laat ons bij elkander blijven zoodat wij elkaar kunnen steunen."

Boodschap aan de Nederlandsche Kerken

Aan de Christelijke Kerken van Nederland:

DE Vrouwenverenigingen van drie kerken te Darien, Connecticut, V.S., de Methodistische, de Presbyteriaanse en de Onafhankelijke Kerk, zenden U gemeenschappelijk deze boodschap van Christelijke broederschap. Op 13 Mei, bijna den verjaardag van Uw groote nationale beproeving, hadden wij het voorrecht een toespraak te hooren van Uw landgenoot, Dr. N. A. C. Slotemaker de Bruine, tot onze drie verenigingen, samengekomen om de Wereld-Broederschapdag der Christelijke Kerken te herdenken. Het was ons een eer in deze kleine Amerikaanse stad de Slotemaker familie en andere Nederlanders te mogen begroeten. Wij zijn Nederland van harte dankbaar voor deze Nederlanders.

Dr. Slotemaker sprak over de beproeving welke Uw volk gedurende deze drie laatste verschrikkelijke jaren was opgelegd: de oorlogsramp zelf, de rampzalige deportaties, de bittere nood en onderdrukking. Wij hadden reeds van deze verschrikkingen gehoord, doch toen men ons erover sprak werden onze harten opnieuw verscheurd.

Weet dan, dat wij de smart die gij gevoelt over het verlies Uwer geliefden. Uwer huizen en steden, meeuwen; Uw geestelijk lijden onder den vijandelijken overval en de wreede verdrukking: Uw ziele-smart wegens den haat dien gij niet bedwingen kunt.

Doch toen Dr. Slotemaker den schoonen en onoverwinnelijken geest der Nederlandsche patriotten beschreef, de herrijzenis van den strijdvaardigen Christelijken geest in Uwe kerken, zoo krachtig als wellicht nooit tevoren in de geschiedenis van Uw volk — toen werden onze harten, samen met de Uwe, verrukt door de verheffende manifestatie van ons Christelijk geloof ten

aanzien van de geheele wereld, ondanks alle machten des kwaads. Uw voorbeeld is een bezieling voor Christenen waar zij zich ook bevinden; wij bidden dat onze moed, onze geestkracht en ons scheppend geloof Uwer waardig moge zijn. Wij bidden, dat wij sterkte en moed aan U mogen ontleenen, opdat wij de kinderen van ons vrije land zoo mogen opvoeden, dat zij in de nieuwe wereld, die komen zal, aan alle kinderen de vrijheid mogen waarborgen die wij hier genieten. Wij bidden, dat de genade van Christus zelven met U moge blijven om U te steunen in het dragen van elke beproeving gedurende de veelbewogen dagen welke nog aan het komen van den vrede vooraf zullen gaan.

En boven onze noden uit, boven onzen tijd uit, bidden wij voor de komst van het Universeel Christendom, den geest van God Almachtig, die hart en geest van alle menschen moge vereenigen in een nieuw Koninkrijk van God op aarde.

w.g. CAROL MOORE HARDIN
LILIAN GRIEVES RICHARDES
LOUISE L. H. KING.

*Mrs. Adlai Stevenson Harlin,
President Women's Association
Darien Congregational Church.*

*Mrs. Marshall P. Richards,
President Women's Society for Christian Service
Methodist Church of Darien,
Connecticut.*

*Mrs. Lester Hazen King,
President Woman's Guild
Noroton Presbyterian Church.*

Tijdens 1943 werden 96.000 ton bommen op Duitschland gegooid, waarvan 17.000 ton alleen in de maand Augustus. Op het Roergebied werden 59.000 ton geworpen. Britsche en Amerikaanse piloten ondernamen eveneens aanvallen op fabrieken en andere doelen in de bezette gebieden. Op de foto ziet men enkele Boston-bommenwerpers tijdens een aanval op de Marine-opslagplaats te Rennes, die U-boot-bases aan de Fransch-Atlantische kust van voorraden voorziet. De opslagplaats werd zwaar beschadigd. De hemel is bedekt met wolkjes, veroorzaakt door het afweergeschut; de bomdeuren van den bommenwerper zijn open en men ziet den bom naar beneden vallen.

Himmler's valse ogen bewaken Duitsland.

De strijd tussen het Duitse leger en de Nationaal-Socialistische partij

Uit de Daily Telegraph van 13 Augustus 1943, door den Zweedschen correspondent, Ossian Goulding

BERICHTEN uit Duitsland toonen, dat de spanning tusschen de leger- en partijleiding toeneemt, hoewel het nog te vroeg is een onmiddellijke botsing te verwachten. Slechts wanneer het Duitse leger groote nederlagen zal lijden op het vasteland van Europa — in het oosten, zuiden en westen — kan men een uitbarsting verwachten tusschen de generaals en de nazi's.

De tragedie, die de revolutie in Italië kenmerkte doet zich in nog grotere mate gelden in het Duitschland van vandaag. Er ontbreekt te doeltreffend georganiseerde oppositie, die met een krachtige, zelfstandige en zorgvuldig voorbereide politiek het huidige regime zou kunnen vervangen. De machtsverdeling in dit land is thans duidelijk onlijnig dan ooit te voren in dezen oorlog. Terwijl de Nazi-partij en Himmler's S.S. de opperste heerschers zijn op het thuisfront, is de uitvoering der militaire operaties stevig in handen van de anti-nazi generaals. Van de vier voornaamste veldcommandanten is slechts Rommel een nazi. De drie anderen — von Bock, von Manstein en von Rundstedt — zijn Junkers.

Personen, die kort geleden uit

Duitsland zijn gekomen, verklaren met nadruk, dat het overgrote deel van het Duitse volk zijn hoop vestigt op het leger. De Partij, die zich dit wel degelijk realiseert, tracht troebelen te voorkomen, door „met de generaals samen te werken in den gemeenschappelijke strijd“.

Deze poging heeft tot dusver geen succes gehad, aangezien Generaal Keitel, de Duitse legercommandant, en Admiral Doenitz, de vlootcommandant, de twee partij-candidaten voor de opperste militaire macht, door de generaalsklik zijn afgewezen naar aanleiding van hun voormalige pro-Nazi-gezindheid. Tusschen deze wrijving en een militaire staatsgreep bestaat echter nog een groot verschil. De Generale Staf heeft op het ooggenblik slechts één doel — Duitsland te redden voor een vernietigende militaire nederlaag op de fronten. Om dit doel te bereiken zijn zij volgens uitingen van personen, die uit Berlijn komen, zoo noodig tot terugtocht op alle fronten bereid, in Rusland zelfs tot achter de rivier de Dnjepr. Maar zij zijn vastbesloten zich in het Oosten staande te houden, ongeacht welk terreinverlies elders. Zij willen wel samen-

werken met de Nazi-partij en Himmler's Waffen S.S., doch slechts zoolang deze het met hen eens zijn over het voornamste punt. En dit beslissende punt is: Duitsland te behoeden voor een militaire catastrofe.

Het moreel van het Duitse leger is over het algemeen nog goed, hoewel minder goed dan in 1941, aan het begin van de Russische campagne. Dat blijkt trouwens wel uit de hardnekkige Duitse verdediging op Sicilië en in Byelgorod, Orel en Charkov. Hoewel het moreel van de troepen in Noorwegen en Noord-Finland voorbazigwekkend gedaald is — er zijn op het ooggenblik 1.500 deserteurs in Noorsche concentratiekampen opgesloten in de plaatsen Kirkenes en Alta — is dit waarschijnlijk meer te wijten aan verveling en werkloosheid dan aan een georganiseerden geest van weerstand. Er zijn nog andere oorzaken voor de daling van het moreel, zooals de angst om familieleden in de gebombardeerde steden, de onvoldoende training van recruten, en de ontdekking, dat de hooggeroemde nieuwe wapens niets beter zijn dan die van de Russen. Maar het Duitse leger is nog steeds een geduchte tegenstander, en dit moet

men vooral niet vergeten.

Op het thuisfront is Duitsland natuurlijk veel zwakker dan aan de gevechtsfronten. Maar ook hier moet men een onderscheid maken tusschen de gebombardeerde gebieden in het westen en de rest van Duitsland. De enkelen, die nog gelooven aan de Duitse overwinning putten dit geloof blijkbaar uitsluitend uit hun blind vertrouwen en fanatisme. De meerderheid weet, dat het Duitse leger in het Middellandsche Zeegebied en in Rusland terugtrekt. Men is eveneens op de hoogte van de ellende en verwoesting in Roergebied en Rijnland: en men schimpt op Goebbels' wraakbeloften en toespelingen op fantastische geheime wapens. Een van deze wapens zou een gigantisch vuurpijl-kanon zijn, waarmee Londen vanaf de kust van het Kanaal in puin geschoten zou worden: een ander bestaat uit bommen, gevuld met vloeibare lucht, die boven de Britsche steden zouden worden uitgeworpen uit speciaal uitgeruste vliegtuigen. De Duitsers veronderstellen, dat er inderdaad op het ooggenblik proeven worden genomen met dergelijke wapens, maar zij vragen zich vol bitterheid af: „Als ze er zijn, waarom worden ze dan niet gebruikt?“

Vluchtelingen-probleem

Naast al deze problemen rijst het groeiende probleem der vluchtelingen. Meer dan een miljoen menschen hebben Hamburg, Bremen, Luebeck en Stettin verlaten om naar Silezië, Polen, Dantzig en andere plaatsen in de Whartegau, en de vroegere Poolse Corridor te gaan: 500.000 zijn van Dortmund en Duesseldorf naar het Sudetenland en Oostenrijk verhuisd en nog eens' honderdduizenden uit Mannheim, Krefeld en Essen wonen thans in Zwaben, Beieren en Tirol. Het moreel van deze vluchtelingen, die de bombardementen inderdaad vastberaden in hun eigen woningen hebben doortaan, is verplat sinds zij hun familie en omgeving moesten verlaten. De bewoners van de „veilige gebieden“ zijn verbitterd, omdat zij

de vluchtelingen onderdak moeten verleen, en uitien dit door dichtgemoeder.

Berlijn is een geval op zichzelf. Het moreel is hier waarschijnlijk lager dan ergens anders in Duitsland. Goebbels' aankondiging van verleden week over de evacuatie van de hoofdstad veroorzaakte een toestand, die veel op paniek leek. De bevolking is nog steeds druk bezig met het maken van loopgraven en schuilkelders. Een onderaardsche gang onder de Wilhelmsplatz, dicht bij Hitler's Kanselarij, heeft reeds den bijnaam gekregen van „den weg terug“ — een zinspeling op Hitler's machtsvername in 1933, toen hij van het Hotel Kaiserhof naar de Kanselarij reed.

Er komen eveneens betrouwbare berichten binnen over stakingen en andere beroeringen in Duitsland, o.a. stakingen onder de U-bootbemanningen in Noorwegen en Kiel. Na de aanvallen in Juni op Wuppertal braken opspioetjes uit. Goebbels' auto werd in Muenchen omverge-

gooid, en in Keulen werd hij uitgejouwd toen hij daar een bezoek bracht na het laatste bombardement. Hetzelfde overkwam Goering verleden week tijdens een bezoek aan Hamburg. Maar dit zijn nog slechts de voortekenen van den storm.

Wanneer wij thans vanuit deze uitzichtpost een slotom trekken — een slotom, gebaseerd op uitingen van verantwoordelijke personen, die Duitsland regelmatig bezoeken of er gevestigd zijn — dan moet ik zeggen, dat het Duitse volk nog niet rijp is voor een opstand. Het is nog niet in staat de apathie van tien jaren nationaal-socialisme van zich af te schudden; het vertrouwt nog steeds, dat het leger een uiteindelijke catastrofe zal kunnen voorkomen. Ook wordt het te streng bewaakt door de Gestapo om een opstand te kunnen organiseren, en er is nog geen leider naar voren gekomen, die sterk genoeg is om het regiem omver te werpen en Hitler's plaats in te nemen. Er is volgens mij slechts één mogelijkheid, die de ineenstorting

Verdediging van het thuisfront in Nazi-Duitsland.

van het nazidom zou kunnen veroorzaken: een waarlijk verpletterende militaire nederlaag van het Duitse leger te land, gevoegd bij algemene ellende door toemendende luchtaanvalen. Eerst wanneer deze twee factoren verwezenlijkt worden, zal het moreel van het Duitse thuisfront in elkaar zakken.

Tot dat oogenblik is het slechts voorbijganger optimisme om te rekenen op een gemakkelijke, bloedeloze overwinning op een land, dat nog steeds beschikt over machtige, geëeltel overvloedige legers, uit-

gerust met eersteklas wapens en geleid door vastberaden en bekwaame beroepssoldaten.

De eind Augustus gevolgde benoeming van Himmler tot Minister van Binnenlandse Zaken betekent een verscherping van het latente conflict tussen de radicale elementen van de nazi-partij (in de eerste plaats de S.S.) en het Duitse volk. In de reeds bestaande wrijving tussen S.S. en leger is door deze benoeming geen verandering gekomen — voor het oogenblik althans. Zeker is, dat deze be-

noeming het besluit bezegelt der radicale elementen om door te vechten tot het bitter einde, zoo noodig ten koste van een slachting op het thuisfront. De concentratie van macht in Himmler's vuist — hij eheerscht nu S.S., politie, Gestapo, luchtbescherming en het totale ambtenarencorps — beduidt niets minder dan de oprichting van een concentratiekamp - Groot - Duitsland. De gebelken noodzaak van een dergelijke, straffe maatregel is tekenend voor de stemming en houding van het Duitse volk.

EUROPA TEGEN DE MOFFEN

DOOR A. DEN DOOLAARD

"Er is slechts één Nieuwe Orde, de Orde van het Verzet"

IN zijn toespraak tot het Canadese parlement op 25 Augustus zei President Roosevelt: „Wat een nazi een nazi maakt, is zijn volkomen wanbegrip voor de deugden en rechten van zijn medemenschen. Zijn eenige wijze van omgang met nabuurlvölkeren is als volgt: hen eerst bellegen en bedreigen, dan hen verraderlijk aanvallen, neerslaan en verraan, en er tenslotte slaven van maken of hen ter dood brengen".

Maar de vertrapte volkeren, voorzover zij geen slaven willen zijn, stellen zich te weer. En hun verzet wordt geducht, naarmate de Duitse benardheid toeneemt. Het lijdt b.v. geen twiifel, dat de val van Mussolini als een spoorslag gewerkt heeft op het internationaal verzet.

Naast de dapper doorrijdende Yousoufische guerrilla's, is er op het oogenblik, dat wij dit schrijven (eind Augustus) één land, dat naar voren springt met heftige sabotage: Denemarken. In de tweede helft van Juli begon de sabotage in Denemarken toe te nemen. Begin Augustus werd in Londen bekend, dat in twee weken tijd o.a. de volgende sabotagevallen waren overgekomen: brand in de Strids granaalmagazijn bij Jyderup; schade 100.000 kronen; brand in de

Skovgaard vleeschfabriek te Varde, Jutland, met 200.000 kronen schade; brand in een Coöperatief abbatoir te Nykøbing, waarbij 150.000 blikjes en 1000 liter olie teloor gingen; een groote ontlofping in de staalfabriek te Varde, waarbij alle opslagplaatsen afbrandden; ontlofping in de Langaa machinefabriek; groote ontlofpingsschade in de Scandia-fabriek van spoorwegmateriaal.

Duitse tegenmaatregelen

De Duitschers, onthut door deze voortdurende branden en ontlofpingen, namen hun tegenmaatregelen. Begin Augustus eischten zij van de Deense regering, dat saboteurs voortaan niet door Deense, maar Duitse rechtbanken veroordeeld zouden worden. Daar Denemarken de doodstraf niet kent, was het zwaarste oordeel „levenslang"; en de bezetter begreep heel goed, dat een dergelijk vonnis slechts voor den duur van den oorlog gelden zou. De Duitschers wilden dus bloed zien. Maar de Deense Regeering en alle politieke partijen wezen de Duitse eisch af. De pro-Duitse minister-president Scavenius diende zijn ontslag in, omdat, zooals hij verklaarde, de publieke opinie tegen hem was en tegen de politiek die hij

vertegenwoordigde. De Duitschers dwongen hem tot aanblijven; maar de Denen hielden daartegenover aan hun eigen rechtspraak vast. Op Duitschen aandrang kwam de Koning toen voor de microfoon, om de Denen te waarschuwen tegen de gevolgen van voortgezette sabotage. Weldra was echter in het heele land bekend, dat het korte en weinig-zeggende toespraakje van den Koning slechts op aandrang der Duitschers was uitgegaan, die bovendien eerst de eisch gesteld hadden, dat de Kroonprins het uitzet zou spreken. De Koning wilde echter niet, dat de troonopvolger gecompromitteerd zou worden. Op deze wijze is de eer en de populariteit van het Koningshuis ongerept gebleven. De uitwerking van 's Konings woorden was trouwens nul; de sabotage nam toe. Sinds Zweden zijn grenzen sloot, werd het Duitse verlofgangersverkeer over Denemarken geleid, wat dadelijk aanleiding gaf tot spoorwegsabotage, o.a. te Esbjerg.

Toen de Moffen daar als straf een „spertijd" invoerden van 10 uur 's avonds tot 5 uur 's morgens, brak een model-staking uit. Eerst staakten de arbeiders, ook zij, die aan de Duitse kustverdediging werkten; en alle winkels slooten. Maar, en dit is het belangrijke gezichtspunt: alle

Een schouwspel in een der straten van Kopenhagen. Uit berichten blijkt, dat de Duitschers met machinegeweren op de menigte geschoten hebben.

ambtenaren, ook de postambtenaren, en dan niet alleen de jongeren, maar allen zonder uitzondering, sloten zich bij de staking aan, die ook de heele politie omvatte. Juist door deze solidariteit bereikten de stakers hun doel, maar daardoor ook alleen: na drie dagen werd de „spertijd" opgeheven.

Sabotage neemt toe

Na deze staking vlamde de sabotage op in alle fabrieken, die voor de Duitse militaire machine werkten. In een week tijd werd sabotage gepleegd in 60 fabrieken. In Odense op het eiland Fyen werden bij een botsing 2 Duitse officieren gedood. Een Duitse officier, die rond zich heen begon te schieten, werd door de menigte gelycht. Een tweede, die zich in een huis ophield met een Deense vrouw, werd door een woedende menigte op straat gehaald — met doodelijken afloop. Dit gebeurde op 18 Augustus. Twee dagen later, toen de Duitschers plaatselijk de staat van beleg ver-

klaarden, brak een algemene staking in Odense uit, tegen de raadgeving der vakverenigingsleiders in. De menigte demonstreerde op straat met Engelse en Amerikaanse vlaggen. In heel Oost-Jutland begonnen de elektrische lampen plotseling laag te branden; de elektrische centrale van Aarhus, die de streek bedient, was opgeblazen. In Svenborg vuurden Duitschers op Deense soldaten, die teruggeschoten: 15 Duitschers en een onbekend aantal Denen werden gedood. De havens van Aarhus en Odense, waarover het Duitse verlofgangersverkeer loopt, werden beschadigd: door tijdbommen, geplaatst op de spoorweg vanuit Aarhus, gingen vijf locomotieven en verschillende wagons verloren. Uit een Duitse opslagplaats te Kopenhagen stalen saboteurs eenige duizenden geweren. Vrijdag 20 august, trokken Deutsche troepen, wier aantal op 40.000 man geschat wordt, Kopenhagen binnen. Dit belette de sabotage niet; de Knudsen-fabriek, die electrisch gerei voor

vliegtuigen maakt, ging de lucht in; een fabriek van radio-materiaal eveneens. Op 24 Augustus op het middaguur hoorde heel Kopenhagen een geweldige ontlofping. De grootste tentoontellingshal van Denemarken, de „Forum" hal, die 16.000 man kan bergen, was door de Duitschers opgeëischt. Saboteurs waren de Moffen voor: het glas, dak en de muren stortten onder donderend geraas in elkaar. Op de scheepswerf van Burmeister en Wain gingen 6.000 arbeiders in staking; ondanks oproepen van hun „leiders" weigerden zij om verder Duitse schepen te repareren. Een fabriek van ijzerzaag verbouwd voor productie van Duitse U-boot-onderdelen ging de lucht in. Op 25 Augustus, toen de Duitschers ontdekten, dat legergoederen in de haven van Kopenhagen waren vernield, ging er in de haven van Helsingør een tijdbom af in een Duitse vrachtwagen van 10.000 ton. Ook in de machinehal op de werf ernaast ontlofte een bom. De ontlofping.

waarbij een paar Duitsers omkwamen, werd aan de Zweedsche kust gehoord. Onmiddellijk na de ont-ploffing gingen de werfarbeiders in staking en eischten een „sabotage“-toeslag. Bij een „straatedemonstratie“ braken zij den vlaggestok van het Duitse consulaat door en kleedden drie Deensche meisjes naakt uit, die „verkeering“ met Duitsers hadden.

Uit al deze op zichzelf reeds belangrijke feiten kwamen minstens even belangrijke tendenzen naar voren. In de eerste plaats betekende dit verzet het failliet van de Duitse reclame omtrent Denemarken als „model-protectoraat.“ Zoodra de Duitsers, tegen hun belofte in van niet-inmenging in Deensche binnenlandsche zaken, de rechtspraak naar hun hand wilden zetten, ontstond een openlijk conflict; iets, wat de Duitsers uitermate slecht te pas kwam. Want er waren slechts twee oplossingen: of bakzeil halen, met groote schade voor hun prestige; of Denemarken behandelen gelijk Nederland; iets, waar hun overbelast administratief en militair apparaat de gevolgen van zou onder-vinden. Daarnaast was in Denemarken zelf een tweespalt ontstaan tusschen die „leidende“ elementen, welke, zooals Prof. Gerbrandy het uitdrukte, een schakel willen blijven vormen in de slavenketen van den verdrukker, en de massa der arbeiders, en de overige bevolking. Het algemeene standpunt is, volgens het Zweedsche blad „Stockholms-Tidningen“ van 24.8.43 als volgt: Voeger tegen sabotage gekant, zij vele Denen nu overtuigd, dat het beter is zelf de fabrieken te saboteeren, die voor de Duitse oorlogs-

industrie werken, dan zich door slaphed op dit gebied bloot te stellen aan onvermijdelijk volgende geallieerde bombardementen met de even onvermijdelijke slachtoffers onder de Deensche bevolking.

Om dit standpunt op zijn juiste waarde te schatten, moet men echter in aanmerking nemen, dat het bereikt werd, voor in Denemarken de doodstraf voor sabotage was ingevoerd.

Doodstraf ingevoerd

Dit geschiedde op Zondag 29 Augustus. Op dramatische wijze maakten de Duitsers een eind aan hun korte aarzeling, en brachten daardoor tevens het conflict in officiële Deensche kringen tot oplossing. Onder het voorwendsel, dat de Deensche Regering niet meer in staat was de orde te handhaven, konde de opperbevelhebber der Duitse bezettingstroepen in de nacht van 29 op 30 Augustus de staat van beleg af voor heel Denemarken, vanzelfsprekend onder aanroeping van het Landoorlog-reglement. De bepalingen kunnen wij achterwege laten: Nederlanders kennen die aan den lijve uit de Meidagen van '43. Er zou voortaan nog slechts één recht gelden: het Duitse scherperecht; één straf: de doodstraf.

Een uur na de afkondiging van de staat van beleg begonnen de ruiten in het Zweedsche stadje Malmö, schuin tegenover Kopenhagen aan de Oeresund gelegen, te rinkelen. Zwaar geschutvuur weerklonk, gevolgd door ont-ploffingen in de Kopenhagense haven. Een deel der kleine Deensche vloot, die zich op

patrouillevaart bevond, zocht een toevlucht in Zweedsche havens, achtervolgd door Duitse bommenwerpers; een ander deel werd door de Deensche marine in de haven van Kopenhagen tot zinken gebracht. Marinesoldaten verdedigden de haven tot dit werk was verricht, en bleven tevens de voorraden ammunisie op. Urenlang vocht de lijfgarde van Koning Christiaan tegen de Duitse troepen, die door hun overmacht het verzet tenslotte braken.

Door deze botsing hield het model-protectoraat Denemarken op te bestaan. Een nieuw Denemarken was geboren, dat met herwonnen eer in de slagorde trad der Vereenigde Volkeren. De smet, welke een al te gemakkelijke capitulatie indertijd op de Deensche vlag had geworpen, was eindelijk uitgewischt.

Het is waar: vele Denen hadden met leede oogen gezien, hoe Denemarken werd uitgeplunderd. Met verontwaardiging hoorden zij, dat er in Duitschland spottend gesproken werd over een „inkoop“-club, genaamd: „Jenko“ (Ieder einmal nach Kopenhagen.) Maar de groote meerderheid bleef lang blind — uit gemakzucht. Toen Koning Christiaan eind September '41 zijn 71sten verjaardag vierde, zeide een van de leiders van het Deensche verzet, Dr. Kaj Munk, in de kerk te Aalborg het volgende: „Onze grootste zonde is niet, dat wij nu bijna anderhalf jaar door de Duitsers zijn bezet. Onze grootste zonde is, dat wij nog niet wakker zijn, en dat zooveel terwille van hun persoonlijk gemak een compromis zoeken met de machten van het kwaad.“

De tijd van het compromis is voor Denemarken als staat nu voorbij. Maar aan elken Deen persoonlijk wordt de keuze: voor of tegen de machten van het kwaad, nu in zijn scherpsten vorm opgedrongen. Wij zijn er zeker van, dat allen in Nederland, die zich verzetten en blijven verzetten vanuit een vast levensbeginsel, den Deenschen strijders moed toewenschen in den zwaren strijd, die ook hun nu wacht.

ONS FOTO-BIJVOEGSEL

Types van strijders der Vereenigde Volkeren, gezamenlijk oprukkend naar de overwinning

ONZE KOOPVAARDIJ IN DE VUURLINIE

Wanneer er groote dingen gebeuren in de Middellandsche Zee dan is onze Koopvaardij erbij. Eerst waren het de gevaarlijke konvooi-tochten naar Suez en Malta, toen de invasie van Fransch Noord-Afrika en Sicilië. Daarna werd voor een der stoutmoedigste landingen der commando's op het vasteland van Italië een Nederlandsch schip uitgekozen. Met groote bekwaamheid stuurde de kapitein zijn vaartuig door de wilde stroomingen en tusschen de klippen door langs de kust. Ook deze landing werd een groot succes en Holland was er weer bij.

China

Jong, maar
onvervaard: een
Chineesch infanterist

Engelandvaarders brachten ons een verzoek over vanuit bezet gebied, om naast strijdmiddelen in het foto-supplement ook eens afbeeldingen te brengen van de strijders zelf. Aan dit verzoek geven wij hierbij gehoor. Boven Nederland vertoonen zich op het oogenblik nog slechts de geallieerde vliegtuigen; op Nederlandsche bodem ziet men slechts enkele geallieerde krijgsgevangenen; slechts bij de bevrijding zult ge enkele van de types te zien krijgen, welke wij U nu in beeld brengen. De strijders van vele volkeren zullen echter nimmer Nederlandschen bodem betreden; maar wat de strijders van alle Vereenigde Volkeren tezamen doen, is de overwinning voorbereiden, die Uwe bevrijding zal betekenen. Daarom bieden wij U dit défilé aan van geallieerde strijders aan en achter de fronten, gerangschikt in de chronologische volgorde, waarin hun staten den strijd aanbonden tegen de overweldiging. Alleen de Yougoslavische guerrilla strijders in hun hooge bergnesten bleven onbereikbaar voor onzen fotograaf.

Tsjechoslowakije

Een Tsjechische sergeant-vlieger schildert op zijn machine: „Veel geluk”

Polen

De vuurleider van een Poolschen torpedojager

Zij volgen den witten adelaar

Poolsche infanteristen met hun vaandel

Het Britsche Gemeenebest

De bevelhebber van een Britschen torpedojager op konvooidienst

Engelsche Tommies marcheeren een stad in Italië binnen

Voor Indië

Een Britsch-Indische seiner
telefoneert een rapport door

Canada

Een Canadeesce motor-
ordonnans in Italië

Australië

Een Australische boordschutter
op weg naar zijn vliegtuig

Rustig temidden der gevaren:
piloten der R.A.F.

Een Britsche vrouw, moeder van
7 kinderen, in een tankfabriek

FRANKRIJK

De bajonetten scherpgeslepen:
Fransche mariniers

Fransche strijders, even onbezorgd als onverschrokken

NOORWEGEN

Matroos van een Noorschen jager
het torpedo-contact in de hand

BELGIE

Belgische infanteristen
op parade

GRIEKENLAND

Grieksche valschermspringer
in het Midden-Oosten

SOWJET - UNIE

Een der vele
Russische
guerillastrijdsters

Een sergeant-tankkanonnier;
op zijn borst de Orde van
de Rode Ster

Een Russische
soldaat op voorpost

Matroos a/b van een Sowjet-kruiser,
speurend naar vijandelijke vliegtuigen

VEREENIGDE STATEN

VAN AMERIKA

Een strijder der Philippijnen
in Amerikaans verband

Een Amerikaans
majoor - jachtvlieger

Drie soldaten der Amerikaanse lucht-infanterie,
op Sicilië geland vanuit glijvliegtuigen

De „Doughboy”: de
Amerikaanse soldaat.

EN ACHTER HEN ALLEN STAAT DE INDUSTRIE . . .

. . . want een strijder is machteloos zonder zijn wapens; en onze vijanden verliezen den oorlog ook, omdat zij den strijd aanbonden tegen de industrieel machtige landen: het Britsche Gemeenebest, de Sovjet-Unie, de Vereenigde Staten. De foto toont, hoe een stroom van olie het metaalschraapsel wegspoelt, terwijl een kanonloop wordt uitgeboord. Ver van de fronten smeden miljoenen handen, van mannen en vrouwen, dag en nacht de wapenen waarmee de overwinning bevochten zal worden.

HET LEVEN IN STRIJDEND RUSLAND

Door den correspondent van de „Times” en de „New York Times” in Moskou

GEDURENDE de laatste negen maanden heb ik verschillende reizen gemaakt in de gebieden, door de Russen tijdens hun winteroffensief bevrijd. Ik heb gesproken met boeren en priesters, met winkeliers en fabrieksmeisjes, met dokters en soldaten: en zij hebben mij iets geleerd over de wijze, waarop de Russen het leven weer hebben opgebouwd in de oorden, die nu door de Duitschers ontruimd zijn.

Deze bezoeken brachten mij naar plaatsen, die alle in een zeer verschillend stadium van herstel verkeerden. In Stalingrad b.v. hadden de laatste Duitschers pas 48 uur voor onze aankomst de wapens neergelegd. Er hing nog een geur van muffe sigarenrook in den kelder, waar Von Paulus zich had overgegeven; en terwijl wij vol ontzetting door de vernielde stad liepen, kwamen nog voortdurende gedemoraliseerde Duitsche soldaten uit hun schuilkelders te voorschijn, op zoek naar hun overwinnaars.

Terugkeer tot het normale leven

Maar in Kalinin, dat de Duitschers reeds 16 maanden geleden verlaten hadden, waren de fabrieken, ziekenhuizen en coöperatieve werkplaatsen al weer opgebouwd. De bevolking, bij de bevrijding slechts een twintigste van het normale aantal, bedroeg nu weer drie-vierde van het voor-oorlogse cijfer.

Yvasma, dat achtien maanden onder de bezetting had geleefd, was veertien dagen voor ons bezoek bevrijd. De marktplaats van Mozhaïsk, een van Von Bock's belangrijkste bases tegen Moskou, heeft zijn drukke, bedrijvige leven grotendeels hervonden.

Maar hoewel de Russen hun land bij stukjes en beetjes vrijmaken is het opmerkelijk hoe snel de inwoners, eenmaal van het Duitsche juk bevrijd, onmiddellijk tot hun Sowjet-Russische levenswijze terugkeeren. Op den eersten Zondag, nadat de Duitschers Mozhaïsk verlaten hadden, hield de priester van de stad, die mij vertelde, dat Hitler de Anti-Christ was, een dankdienst in de beschadigde parochie-kerk, waar slechts enkele dagen geleden honderden vrouwen en kinderen een toevlucht hadden gezocht voor de schanddaaden der terugtrekkende Duitschers. Overal langs de groote weg, die recht als een pijl van Moskou naar Minsk loopt, gaan de vrouwen en de jeugd, die het voortuittrekkende Roode Leger komen begroeten, onmiddellijk aan den slag met herstelwerkzaamheden, drooglegging en bruggenbouw. De menschen, die langs dezen weg wonen, en nog onder de Duitsche tyrannie leven, hebben aan hun gevoelens van hoop uitdrukking gegeven door hem de „Weg der Bevrijding” te noemen. Voor hen, die reeds bevrijd waren, was tijdens den winter geen ontbering te groot; de verbindingswegen van het Roode Leger werden opgehouden in storm en vorst door dezelfde menschen, die slechts enkele weken geleden als guerrilla-strijders de zelfde wegen, toen door Duitschers bereden, vernielden.

Toen in den herfst van 1941 de plaatselijke autoriteiten van Kalinin gedwongen werden de bedreigde stad te verlaten, weken zij slechts tot enkele kilometers achter de frontlijn terug en werkten daar hard aan de plannen voor den wederopbouw van het leven in de stad, die, volgens hun diepste overtuiging, weer heroverd zouden worden. De

burgemeester, een textielarbeider van middelbaren leeftijd, bracht haar raadsleden op een brandspuit naar de brandende stad terug. Enkele uren nadat ze op het voetstuk met de overblijfselen van Lenin's standbeeld de roode vlag had geplaat, gaf de commandant van het bevrijdingsleger de leiding van de stad aan haar over. „Ons werk is gedaan, het Uwe begint”, zei hij.

Wederopbouw

Misschien is de taak voor sommige van deze menschen, die met de wederopbouw belast zijn, lichter, omdat ze er reeds eerder voor hebben gestaan. De fabrieks-directeur, die midden in den winter terugkeerde, vond al zijn niet weggesleepte machines dik onder het ijs. De daken van de werkplaatsen waren ingevallen en de buizen gebarsen; maar hij zette zich vol vertrouwen aan het werk; want, zoo vertelde hij mij, na den burgeroorlog twintig jaar geleden stond hij voor dezelfde problemen. In het plaatselijke ziekenhuis was een vrouwelijke chirurg, die in een jaar tijds het werk weer normaal aan den gang had gekregen, hoewel, toen zij terugkwam, alle instrumenten over de stad waren verspreid, de archieven onder de sneeuw verdwenen, en de meubelen en het linnengoed verbrand. Maar zij had zich er doorheen geslagen, zoo zei zij, omdat zij reeds eens te voren het ziekenhuis had opgebouwd uit bijna niets.

De Sowjet-instellingen hebben in oorlogstijd groote soepelheid getoond. Zij hebben zich aan de toestanden van den totalen oorlog aangepast zonder ingrijpende veranderingen te eischen of hinderlijke vertraging te veroorzaken. In de uitgestrekte gebieden die den vorigen winter door het Roode Leger zijn

bevrijd — zij beslaan een oppervlakte groter dan heel Duitsland — is een gecombineerde burgerlijke en militaire administratie gevormd, die evenveel waarde heeft voor het Leger als voor de plaatselijke bevolkingen. Onder voorzitterschap van den militairen commandant zijn plaatselijke Oorlogsraden ingesteld, waarin alle belangrijke burgerlijke autoriteiten zitting hebben.

“Alles voor het front”

Het gansche gewestelijke leven is ingeschakeld in den oorlogsarbeid, onder den slagzin: „Alles voor het front”. De verbindingen en de bevoorrading van het leger moeten verzekerd worden; de plaatselijke fabrieken maken winterkleeren voor de militairen; vliegdelen moeten sneuuvrij gehouden worden. Maar tevens wijdt het Rode Leger in deze gebieden veel aandacht aan de behoeften van de burgerlijke bevolking. Wanneer een fabriek opdracht krijgt laarzen voor het leger te maken, wordt er voor gezorgd, dat er een overschot is voor burgerlijk gebruik. Paarden, die uit de bosschen hout aansteepleen ter herstel van bruggen, zeulen

tevens blokken mee, opdat de boeren hun woningen kunnen repareren. Onmiddellijk achter de frontlijn zijn de mannen van het Rode Leger aan het oogsten en houthakken. Zij herstellen boerderijen, putten, scholen, en zelfs kerken.

Verleden jaar moest ook in Moskou alles, althans voor geruime tijd, ondergeschikt worden gemaakt aan de behoeften van het front; en in Leningrad is dit op het oogmerk nog het geval. Zelfs toen deze beide steden voor de grootste gevaren stonden, was het merkwaardig, hoe normaal het leven zijn gang ging. Ik kwam in December 1941 in Moskou aan, toen de Duitschers nog een eind ten oosten van Mozaïsk stonden. Een groot aantal kinderen was geëvacueerd. Vele groote blokken arbeiders - woningen stonden leeg. Verschillende scholen waren tijdens de bombardementen beschadigd.

Etalages gingen verscholen achter hoopen zandzakken en hout, waar aansporende aanplakbiljetten waren opgeplakt, en de menschen stonden ze in dichte rijen te bekijken, hoewel het 25 dagen vroom. De atmosfeer was vol spanning. Neryns in Rus-

land kon ik ontkomen aan het gevoel, dat het strijdtooneel direct om de hoek lag, maar tijdens deze winterdagen in Moskou werd dit gevoel nog eens zoo sterk.

Doch ook herinner ik mij de verbaringswekkende kalme in het ziekenhuis, waar vrijwillige pleegsters de daklozen en de verminkte kinderen uit de heroerverde dorpen verzorgden. En ik herinner mij de menigte voor de de kerkdeuren op Kerstnacht; het kleine flikkerlichtje van de kaarsen op het ijs en het gekraak van de viltten laarzen op de sneeuw.

Leningrad, een uitdaging

Hetzelfde geldt voor Leningrad; doch daar vormde het vastberaden besluit van een heldhaftig volk, om zelfs onder de moeilijkste omstandigheden het leven normaal voort te zetten, een uitdaging tegenover den vijand. Nadat hun leerlingen naar veiliger streken waren gebracht verzochten de achtergebleven leeraren van de balletschool de stedelijke autoriteiten om weeskinderen op te mogen leiden; doch zij ontdekten, dat hun eerste les moest zijn de kinderen weer lachen te leeren.

Mijn oude vriend, de horlogemaker schreef een brief uit het belegerde Leningrad, waarin hij zei, dat hij Leningrad niet verlaten wilde, omdat er iets in de lucht was waardoor dan de acteurs, die zich door modder en sneeuw naar de frontlijn worstelden, dag in dag uit, om de troepen met hun zang en dans te vermaken. 90.000 kinderen gingen elken dag naar school, hoewel de inkt op hun lessenaars bevroor. Na schooltijd stelden zij een dienst in om berichten over te brengen, en om uit winkels en ziekenhuizen voedsel en geneesmiddelen te bezorgen aan huizen, waar zieken lagen. Dat was het volk van Leningrad tijdens de belegering, die twee winters duurde.

Russen zijn menselijk gebleven

Een diepste indruk is mij bijgebleven uit de twee jaar oorlog, die ik als toeschouwer in Rusland maakte. Het is de wijze, waarop het Russische volk menschelijk is gebleven, ondanks de moeilijke omstandigheden waaronder zij leefden, moeilijker dan de menscheid wellicht ooit heeft doorgemaakt.

Ik geloof, dat het Russische volk juist door dezen oorlog gemakkelijker begrepen kan worden door ons West-Europeaan. Misschien komt dit, omdat de Russen teruggetast hebben in hun grootsch verleden om hun traditionele deugden te hervinden; misschien ook, omdat nadenkende Russen, door Duitsland ontgeloofd, hun bewondering voor techniek, zielloze routine en blinde discipline terzijde hebben gesteld en nu eerder geneigd zijn te zoeken naar de duurzamer waarden des levens, welke de West-Europeesche beschaving altijd met trots heeft bevestigd. Ieder bezoeker in Rusland wordt getroffen door het idealisme van de Russische jeugd van vandaag, door hun groeiend gevoel van verdragszaamheid en grootmoedigheid. De liederen, die het Rode Leger in zijn loopgraven zingt zijn gevoelig en weemoedig.

Een Russische parachutiste, die in vijandelijk gebied werd neergelaten, is door de Duitschers gevangen genomen. U ziet haar op weg naar de ondervraging. Trotsch en onbevreesd loopt zij tusschen haar nazi-bewakers naar een onbekende bestemming.

Toewijding en idealisme hangen over de met bloed doordrenkte slagvelden van het Oostelijk Front. Ik heb, met enkele uren tusschenruimte, de Duitse generaals gezien, die Stalingrad gevangen, genomen werden en hun overwinnaars; en dat is voldoende om het fundamentele verschil tusschen hen gewaar te worden. Men voelde, dat die arrogante Duitse Junkers met hun opeengeperste lippen, slechts een levensdoel hadden: oorlog. Maar de anderen, Rodimtsev, Krylov en Chuikov kon men zich gemakkelijk op een boerderij, in een fabriek of zelfs als onderwijzer op een school voorstellen; kortom als gewone menselijke wezens.

De gewapende Russische vrouwen, waarover zoveel legenden zijn ontstaan, zijn over het algemeen even gevoelig gebleven als vroeger. Ludmilla Pavlichenko, de guerrillastrijdster, van wie men zegt, dat zij 309 Duitschers heeft doodgegeschoten, zei

mij, dat haar groote verlangen is om te trouwen en vier kinderen te hebben. Toen ik kort geleden naar het front reed zag ik, dat de weg uitsluitend door vrouwen werd bewaakt. Zij droegen geweren en revolvers, en de hooge, krijshafte zwarte laarzen, die bij hun uniform hooren. Maar ik zag ook, dat bijna allen een takje seringe droegen in den riem boven den revolverholster. Degenen, die geen dienst hoefden te doen vlochten bloemenkransen voor elkaar.

Het Rusland van vandaag is inderdaad een gewapend kamp, bewoond door een gewapend volk, dat rustig blijft onder zijn diepe leed: een volk tegelijk, dat diep-menschelijk is volgens de betekenis, welke wij in West Europa aan dit woord hechten. Het is zooals Ehrenburg, een der meest voorantstaande Sowjet-schrijvers zegt: „Wij vechten als humanisten. Wij haten de Duitschers, omdat wij het leven liefhebben”.

Een arbeidster uit Leningrad bezoekt het Rode Leger aan het front en ziet de tanks die zij zelf hielp maken.

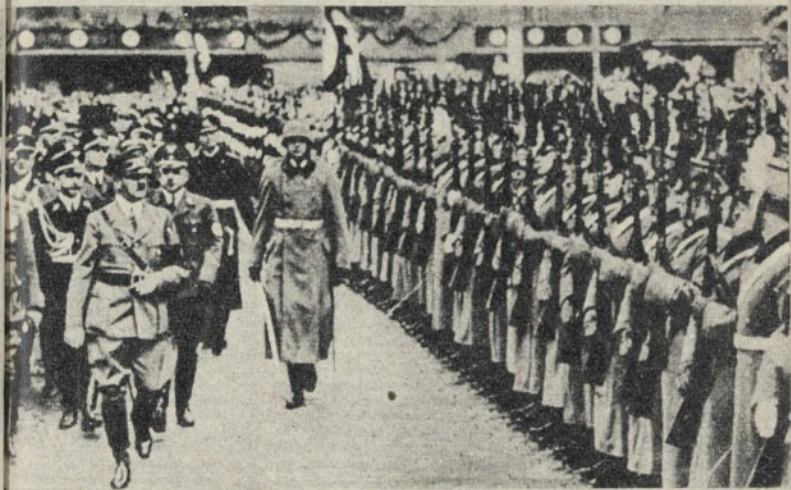

DE GRONDSLAGEN VAN HET DUITSCHE IMPERIALISME

Door René Avord, Politiek medewerker van La France Libre

1918—1942 De geschiedenis herhaalt zich

IN DEREEEN beseft heden wat de overwinning van het Hitleriaanse imperialisme betekend zou hebben: de combinatie van plundering en despotisme, van willekeur en economische uitzuiging, van ijskoude berekening in de middelen om de onderworpen bevolkingen te breken en uit te roeien en van delirerende romantiek in de onbegrensde veroveringsplannen. Na de vorige oorlog heeft men spoedig vergeten wat de „Pax germanica” betekend zou hebben, dit keer hebben de volkeren te veel geleden om te kunnen vergeten.

De buitensporigheid der gruwelen, door de Hitler-tyranie in heel

Europa begaan, bemoeilijkt zelfs de overweging, voor het oogeblik tenminste, wie de verantwoording voor deze gruwelen draagt, en hoe deze verantwoording verdeeld moet worden tussen het Duitse volk en de Duitse heersers, tussen de regerende klassen en de groote massa. Men is geneigd het antwoord op deze vragen over te laten aan hen die onder de Duitse laars hebben geleefd, en die aan hun lijden de bevoegdheid ontleenen om recht te mogen spreken.

Maar als men zich bezint op de taak die den Verenigten Volkeren wacht, een taak, die ook de regeling van hun verhouding tot Duitsland

omvatten zal, dan wordt het duidelijk dat het niet voldoende is de feiten te constateeren, en zich door gevoelens te laten meeslepen. Een paar onderdelen van deze taak liggen voor de hand: strafing der hoofdschuldigen, en achterhaling van het grootst mogelijke deel der weggesleepte buit. Het moet namelijk worden voorkomen, dat, als opperste onrechtvaardigheid, de vertrapte volkeren zwakker en berooider uit de worsteling te voorschijn zouden komen dan het land, dat hen aanviel. Maar daarnaast is de allereerste noodzaak een herhaling van deze catastrofe te voorkomen. Over de middelen daartoe kan men het pas eens worden,

wanneer men eerst de oorzaken der catastrofe heeft vastgesteld.

Dan doen zich dadelijk de volgende vragen voor: Is het Duitse imperialisme in den grond een economisch of een politiek verschijnsel? Wordt het veroorzaakt door economische moeilijkheden of door een bepaalde levensleer en geestestoestand, of door de politieke situatie, waarin het Duitse volk zich bevindt? Is het Duitse imperialisme een grondtrek van het geheele volk of kenmerkt het alleen maar een bepaalde klasse der bevolking? Is het Duitse imperialisme typisch voor een bepaalde historische fase, of voor het tegenwoordige conflict,

aanwezig in de Duitse maatschappij? Wij willen trachten deze vragen gedeeltelijk te beantwoorden.

Economische moeilijkheden en machtsbegeerte.

Indien men het Duitse imperialisme zuiver economisch zou willen uitleggen, dan kan men een aantal onverlegbare en tekenende feiten naar voren brengen: enorme industriele productiviteit; noodzaak tot het invoeren van groote hoeveelheden grondstoffen; noodzaak dus om industriele producten uit te voeren; en vandaar de neiging, voor een niet-koloniaal land als Duitsland, om zich te verzekeren van

grondstoffen en of afzetgebieden door middel van een politieke en militaire overheersing. Zelfs zal men dit vraagstuk kunnen beschouwen in het licht van de economische theorie die Lenin heeft opgesteld voor het imperialisme als algemeen verschijnsel.

Volgens Lenin treedt het imperialisme noodzakelijkerwijze op in de historische fase waarin de samenballing van voortbrenging en kapitaal zoo ver is voortschgeden dat het economisch leven geheel door monopolies beheerscht wordt. Waar echter de geheele wereld reeds verdeeld is, zoodat er geen onbekende gebieden meer te veroveren vallen,

moeten de verschillende imperialisme noodzakelijk in botsing geraken. Soms trachten internationale trusts markten en orders op vriendschappelijke wijze onderling te verdeelen; maar, daar elk imperialisme het kenmerk der onverzadigbaarheid draagt, blijven op den duur botsingen onvermijdelijk.

Het Duitse imperialisme is dat de laatste en meest volkomen verdelde wereld binnenraden, en toen probeerden om met wapengeweld de plaats onder de zon te veroveren, die het egoïsme der bezittende naties hun wilde onthouden. Deze laatste stellen zich tevreden met een zuiver economisch imperialisme, dat zich zelfs bij voorkeur van de vrijhandel en de democratie als instrument bedient. De jonge, onvoldane naties daarentegen zijn er op uit de landstroken te veroveren die zij exploiteren willen. Een land als Duitsland verpt vanzelfsprekend zijn begerige blikken op andere landen, die reeds deels geïndustrialiseerd zijn. De economische logica van het Duitse imperialisme, opgeroepen en voortgeduwd door de begeren van kartels en trusts in een land, waarvan het productievermogen grooter is dan het afzetgebied, streeft daarom alerster naar de vestiging van een Europeesch imperium.

Een dergelijke redeenering — op zich zelf beschouwd zeker steekhoudend — vereischt echter eenig commentaar. Het ligt geen twijfel dat de Duitse militaire macht en dus ook het Duitse imperialisme voortbouwen op het Duitse industrieel vermogen. Het is eveneens duidelijk dat de Duitse economische structuur zekere politieke aspiraties in Duitsland zou kunnen verklaren. Moet men echter verder gaan en het Duitse imperialisme uitsluitend uit economische oorzaken afleiden? Zou het dus voldoende zijn om de magnaten der Duitse zware industrie uit de weg te ruimen of de Europeesche economie te hervormen om aldus meteen het Duitse imperialisme volkomen uit te schakelen? Wij meenen van niet.

Het is allereerst volkomen onjuist dat Duitsland in 1914 en in 1939 door onoplosbare economische moeilijkheden in een oorlog gedrongen zou zijn. De voorzitter van de Pan-Germaanse liga, H. Class, vertelt in zijn herinneringen dat Hugo Stinnes in 1930 tegen hem zei: "Gun ons nog drie of vier jaar vreedzame ontwikkeling, en Duitsland zal, economisch, Europa onbestreden beheerschen". De President van de Deutsche Bank, K. Helffrich, heeft in 1913 aangetoond, dat het Duitse nationale inkomen tijdens de voorafgaande 20 jaar bijna verdubbeld was. Het beeld van een onrechtvaardig behandelend Duitsland, van alle markten en grondstoffen afgesneden, is een pure propagandalegende. Overal ter wereld, ook in de Britsche invloedssfeer, bloeide de Duitse handel.

In 1939 was de toestand bijna geheel eender. Het Derde Rijk domineerde met zijn handelspolitiek geheel Midden- en Zuid-Oost-Europa, afgezien nog van de politieke hegemonie die Duitsland reeds uitoefende door het uitschakelen van Tsjecho-Slowakije. De financieel-economische accoorden, die Duitsland met de Donau- en Balkanlanden sloot, hadden alle tot oogmerk en tot gevolg dat het over steeds meer dwangsmiddelen ging beschikken om een buitenlandsche clientele naar zijn hand te zetten, wier bestaan afhangt van Duitsland's bestellingen. In een woord: deze naties werden geleidelijk opgeslorpt door het Duitse systeem. Geen van Duitsland's economische moeilijkheden zou onoplosbaar geweest zijn, indien Duitsland ooit aan een vreedzame oplossing zou hebben gedacht.

En toch stortte een Duitsland, dat zoowel in 1914 als in 1939 op weg was om alles te winnen, zich in een onzeker oorlogsvaart. Zijn het de groot-industrieën, en die directeurs van banken en trusts geweest die deze fatale beslissingen geïnspireerd hebben? De geschiedenis bewijst b.v. dat de Duitse industrieën tijdens de crisis van 1911 bij keizer Wilhelm op een

verzoenende houding hebben aangehouden. Maar laten wij het vraagstuk op algemeen plan formuleren. De inwendige moeilijkheden, onoverbrekelijk verbonden met een geweldig productie-systeem waarvan de afzet zich een weg naar buiten moet banen, onderstonden zeer zeker de neiging tot imperialisme en zullen dat altijd blijven doen. Duitsland is echter niet meegesleept naar den oorlog door de volslagen onmogelijkheid binnen zijn eigen grenzen te leven. Het is in den oorlog gedrongen door den demon der avonturen en de hoogmoedswaan. De opvatting van sommige pacifisten, die vóór 1939 hoopten het Duitse imperialisme te bevredigen door middel van economische accoorden, was daarom ook volkomen absurd. Tusschen alle denkbaar concessies en de winst welke Duitsland door een overwinning dacht te behalen, bestond een ontzaglijk verschil. Welke regering zou er ooit aan gedacht hebben Duitsland den buit, aan te bieden die het heden reeds samen heeft geschaapt?

Zoowel in de periode voor 1914, zoowel als voor 1939, zijn er ongetwijfeld in Duitsland financiers en industrieelen geweest, die de voorkeur gaven aan een almachtige victorie met onbegrensde buit boven de vreedzame economische penetratie. Maar zij vormden slechts een fractie van een veel grotere groep, bestaande uit den Generalen Staf, de bureaucratie, en de politiek overheersende klassen. Al deze menschen waren bezeten door een ongebreidelde machtsbegeerte.

Het Duitse "Reich" en het Europeesche Imperium.

Om al deze redenen is het niet voldoende om de economie te hervormen teneinde een imperialisme te temmen, dat wel de industriele kracht als factor noodig heeft, maar er niet uit voortgesproten is.

Dikwijls wordt gepoogd de Duitse machtsbegeerte psychologisch te verklaren. De Duitschers zouden b.v. tegenover de Britten een minderwaardigheids-complex

bezitten, bestaande uit een mengsel van bewondering en haat, van afgunst en eerbied. Deze gevoelens komen dan weer voort uit den historichen achterstand, waarmee de Duitse eenheid tot stand gekomen is, ten opzichte van de Fransche en Engelsche. Deze achterstand zou er dan verantwoordelijk voor zijn dat de Duitschers een onvoldoende aandeel zouden hebben in de rijkdommen der wereld.

Wij willen hier nog een soortgelijke redeenering aan toevoegen. Het is duidelijk, dat de "machts-overname" door het Nationaal Socialisme onmiddellijk gevolgd is op een scherpe economische crisis, die miljoenen Duitschers werkloos maakte. De kwaadaardige felheid van het Hitleriaansche Imperialisme zou dan veroorzaakt zijn door de hevigheid der sociale conflicten, die Duitsland voor 1933 verscheurden. Het nieuwe regime zou toen het conflict tusschen bezittenden en beziellozen op het internationale plan hebben overgebracht. Het zou de inwendige tegenstelling binnen de kapitalistische maatschappij, tusschen kapitaalcrachten en proletariërs omgewrocht hebben in een tegenstelling tusschen burgerlijke naties en proletarische naties. Door op deze manier de latente revolutie der volksmassa's naar buiten af te leiden zou de veroverings-oorlog naar buiten slechts als sociale bliksemafleider diendend hebben.

Hoewel waar er in al deze verklaringen en beschouwingen ook schuilen moge — zij zijn en blijven ten eenen male onvoldoende. Wanneer men er aan vasthoudt, dat dienen zij slechts om de ernst van het probleem te verdoezelen. Het Duitse imperialisme is niet voortbestend te verdwijnen, naarmate de Duitse eenheid de soliede deftigheid verkrijgt, welke de historie haar verleenen zal. Het Duitse imperialisme is evenmin slechts de expressie van interne tegenstellingen in de Duitse maatschappij. Het komt ons daarentegen voor dat het Duitse imperialisme in den grond het gezamenlijk resultaat is van drie permanente en

moelijk wijzbare verschijnselen: ten eerste, de tegenstelling tusschen de Rijksidee en de idee van een nationale staat in het hart van Europa; dan, de onvereenbaarheid van het Groot-Duitse Rijk met het Europeesche evenwicht; ten slotte het politieke geweten van het moderne Duitsland.

Laten we als uitgangspunt van onze analyse Goebbels propaganda-stellingen nemen. De Nazi-propaganda herhaalt steeds dat het "Reich" een Europeesch verschijnsel is, of, brutaler gezegd, "het Reich en Europa zijn eendere begrippen". De Duitschers zijn de erfgenamen van Rome en de schatbewaarders der Imperiale idee. Toen Duitsland, na een eeuwenlang door Frankrijk uiteengeslagen te zijn, in de negentiende eeuw naar eenheid ging streven, kon het resultaat geen eenheidsstaat worden naar Fransche model. Op spontane wijze trachtte het Duitse rijk onmiddellijk den leidend rol in Europa te herwinnen, welke het sinds de middeleeuwen niet meer had kunnen spelen. Op grond van het nationaliteitsbeginsel bezaten de Duitschers wel degelijk het recht om een staat te vormen; maar aan de imperiale idee ontleenden zij tegelijkertijd het privilege om Europa te beheerschen. Wanneer men een dergelijke dubbele leer in praktijk brengt, dan komt men tot het cynische resultaat van een Sudetenland, dat geannexeerd wordt in naam van het nationaliteitsbeginsel en een Tsjecho-Slowakije, dat dadelijk daarna wordt opgeslokt in naam der imperiale noodzaak.

De nationaliteiten in Midden-Europa liggen echter zoo door elkaar, dat de uitsluitende toepassing der nationale idee tot een uiteenrukking van historische gemeenschappen moet leiden. Zelfs een onvolledige toepassing der nationale denkbeelden, zoals het verdrag van Versailles pogde te geven, liet meer dan voldoende twispunten over. De voorname fout was echter, dat Versailles tegenover een uitgebreid Duitsland een verscheidenheid van middelmatig groote en kleine staten stelde, wier voortbestaan voort-

durend bleef afhangen van de deugdelijkheid eener anti-Duitse coalitie. Historisch gezien zijn de beide crises van 1914 en 1939 uit dezelfde fundamentele tegenstellingen voortgekomen. De eenheid welke Bismarck tot stand bracht, het "kleine" Duitsland, liet de Duitisch-Oostenrijkers buiten het Rijk. Tegen deze oplossing hadden de "Duitse nationalisten geen bezwaar, zoolang zij er zeker van waren, dat zij door middel van de Oostenrijksch-Hongaarsche dubbel-monarchie tientalen miljoenen Slaven ten eigen voordele konden gebruiken. Dit bouwsel was echter wrak, omdat het Oostenrijk-Hongaarsche keizerrijk op een tegenstelling van het nationaliteitsprincipe berustte. Historische denkbeelden echter, gelijk het nationaliteits-principe, zijn levende wezens, die zich onweerhoudbaar ontwikkelen. Daarom brak in 1914 een eerste crisis uit. In 1938 scheen het dat de oorlog voort moest komen uit een eendert conflict, maar dan in ongekender zin. Duitsland namelijk wendde het nationaliteitsprincipe en het recht van zelfbeschikking, welke beide Oostenrijk-Hongarië eens uiteen hadden gerukt, nu aan tegen een der staten welke uit deze beoeldeeldeeling waren ontstaan. In werkelijkheid brak de oorlog een jaar later uit, naar aanleiding van een Poolsch-Duitse grenskwestie. Maar juist de gebeurtenissen van 1938 hadden dit conflict onvermijdelijk gemaakt, en dat wel om twee redenen.

Ten eerste had de gewelddadige nazificering van Tsjecho-Slowakije bewezen, dat het Hitleriaansche Duitsland op nog cynischer wijze naar de Europeesche hegemonie streefde, dan het Duitsland van Wilhelm II. En alle Europeesche Staten voelden zich dus opens door de zelfde tyrannie bedreigd. Ten tweede werd het Europeesche evenwicht in 1938 grondig verstoord. Het werd duidelijk dat alleen een wereld-coölitie het dreigement van opeenvolgende Duitse annexaties kon beteugelen. De gansche wereld was tot slapeloosheid veroordeeld, telkens wanneer de Duitsers de Caesars

zijn wenkbrauwen fronsen.

De omvorming van het Duitse Rijk in wat de Duitsers zelf met een onvertaalbaar woord een „Machtsstaat“ noemen heeft het traditionele Europeesche evenwicht verbroken. Allereerst om een algemeene reden, welke Talleyrand reeds in 1815 uiteenzette: „De Duitse eenheid zou voor Frankrijk ongevaarlijk zijn, zolang het de linkerover van de Rijn en België bezat. Maar wie kan voorzien wat er gebeuren gaat, wanneer de verschillende deelen waaruit Duitsland bestaat zich zouden verenigen en een dergelijke massa zich in beweging zou zetten?“

Men moet de versterking van het Europeesche evenwicht echter ook nog vanuit een bijzondere gezichtshoek zien, n.l., met betrekking tot de doorenmenging der volkeren in Midden-Europa. Of men scheidt daar een veelheid van nationale staten, welke dan voortdurend veroordeeld zijn tot een angstig bestaan in de schaduw van den Germaanschen reus: of men laat toe, dat Duitschland zijn projecten ten opzichte van Midden-Europa uitvoert, en dan brengt de buitensporige macht van een Groot-Duitsch Rijk, meester over de landstreek van Noordzee en Oostzee tot Aegeische en Zwarte Zee, het bestaan van alle Europeesche staten in gevaar.

Practisch zowel als ideaal is het probleem dus eender. Een verenigd Duitschland kan zich niet onttrekken aan de voortdurende temptatie om het Rijk te vereenzelvigen met Europa. Deze Europeesche missie van het Duitse Rijk zou desnoods nog aanvaardbaar zijn, wanneer er een geestelijke beginsel aan ten grondslag zou liggen, dat tot de ontwikkeling van een „Commonwealth“ (Gemeenebest) van vrije en rechtsgelijke staten voeren zou. Maar zowel het Duitschland van Bismarck, als dat van Wilhelm en Hitler hebben voor een dergelijke sublimering der politiek slechts sarcasmen overgehald. Het Britsche Gemeenebest betekende volgens Hitler slechts ontbinding en zwakte. Het politieke geweten van

het „Reich“ wordt, sedert Bismarck zeer zeker, slechts beheerscht door de meest radikale opvattingen der „Realpolitik“. Pruisen, dat de Duitse eenheid tot stand bracht, heeft het Duitse Rijk niet alleen van een overheersende klasse voorzien, verstijfd in militaire tradities, overtuigd van haar meerderwaardigheid, en Staat en oorlogsindustrie blindelings toegedaan; maar Pruisen heeft ook een groot deel der natie doordrenkt met een mengsel van politieke romantiek, technisch rationalisme, onvoorwaardelijke volgzzaamheid, kuddenderijke werklust en liskoud fanatisme — wat de Pruisische geest even doelmatig als geducht maakt.

Zonder daarom de verschijnselen, door Duitschland ontdekt, te willen verklaren vanuit het Duitse volkskarakter, de sociale structuur of de geestelijke ontwikkelingsgeschiedenis, kunnen wij daarentegen reeds volstaan met het vaststellen van dit feit: zooals Duitschland de laatste 75 jaar gehandeld heeft, is het blijkbaar niet in staat in de doorenmenging der Centraal-Europeesche volkeren iets anders te zien dan een toestand, bevorderlijk voor veroveringsplannen. Het begrip „Reich“ heeft Duitschland nimmer een middel toegeschieden, dat het gemeenschappelijk naast elkaar voortleven van traditioneel verbonden nationaliteiten zou kunnen bevorderen. Het Rijksbegrip vormde daarentegen steeds een instrument tot overheersing, onderwerping en uiteindelijk uitroeiing van naijverige nationaliteiten.

Op deze manier keeren wij terug tot twee stellingen, die elkaar in den grond aanvullen. De ene is van Foerster: een door het Christendom geïnspireerde Duitse pacifist; de tweede van Bainville, een Fransch schrijver, die zichzelf voor zuiver realist uitgeeft.

Uiteindelijk zijn de Duitschers, volgens Foerster, zelf verantwoordelijk voor de Europeesche anarchie, omdat zij de universele strekking van de Duitse roeping niet begrepen hebben. De Duitse missie was: die het scheppen van een

Germaans-Slavische samenleving in Midden-Europa, op grondslag van strikte gelijkheid. De monarchie der Habsburgers is verdiend bezweken omdat zij de noodzaak van hervormingen op federatieven grondslag niet tijdig heeft willen inzien. De Duitsers zijn de geest van Europa geworden, omdat zij Staat, Macht en Kracht hebben aangeboden; omdat zij den Keizer niet alleen gegeven hebben wat des Keizers is, maar zelfs hun ziel.

Een Bainville antwoordt daarop, dat een Duitschland, verenigd door het Pruisische zwaard, onvermijdelijk den eeredienst der aardse grootheid aan moet hangen. En een Duitsche staat, die macht boven cultuur stelt, vormt een voortdurend gevaar voor het Europeesche evenwicht, juist door zijn uitbreiding, zijn militaire kwaliteiten en zijn industriele ontwikkeling.

Het Duitse probleem is daarom allereerst van politieke en niet van economischen aard. Het ligt geen twijfel, dat het Duitse volk des te gereeder zijn imperialistische neigingen zal opgeven, naarmate het zich van een dragelijker bestaan verzekerd ziet. Illusies zijn hier echter gevaarlijk: er zal steeds een groot onderscheid blijven tusschen het bestaan, waar de Duitschers in het uur der triomf van droomden en dat, wat zij nu zullen krijgen. En de groote Duitse welvaart van het begin dezer eeuw heeft de uitbarsting van 1914 evenmin belet.

Zoolang Duitschland zich het „volk der volkeren“ acht, heeft Europa slechts des een keuze: onder of tegen Duitschland; de keuze tusschen dienstbaarheid aan Duitschland en voortdurende staat van mobilisatie tegen Duitschland. Of men al dan niet geloof aan de geestelijke bekeering van de Duitse natie voorzoover zij als politiek lichaam optreedt — de komende vrede moet niet gegrondvest worden op de hoop, dat deze bekeering inderdaad volgen zal, maar op de zekerheid, dat daadwerkelijke maar-regelen Duitschland zoontje de belustheid op boosdoenheid, dan toch de gelegenheid er toe ontzamen zullen.

Een Nederlands koopvaardij-officier zet de volgende reis in elkaar.

HOLLAND'S STRIJDENE HANDELSVLOOT

Bij vrijwel iedere groote oorlogsgebeurtenis speelt de Nederlandse koopvaardij een belangrijke rol. Onze schepen brengen oorlogsmateriaal naar Rusland, en vervoeren Amerikaanse vliegtuigen. In het Verre Oosten is de K.P.M.-vloot een der belangrijkste hulpmiddelen van generaal MacArthur. Nederlandse troepen-schepen brachten de versterkingen voor het Achtste Leger naar Egypte. Toen kwam de grootsche inval in Noord-Afrika, waar onze koopvaardij op zijn best was. En toen — Sicilië. Een gezagvoerder van een onzer mooiste passagierschepen, welke aan deze operaties deelnamen, zeide het zoo tekenend: „Dit is alweer een paar honderd mijl dichtbij huis“.

— Met groote vreugde is in koopvaardijkringen de instelling van een nieuwe opleidingscursus voor officieren te Falmouth begroet. Opvarenden van de vloot, die in het bezit zijn van minstens een U.L.O.-diploma komen voor opleiding in aanmerking. Hiermede wordt een

weg gebaad van voor „de mast“ naar de brug voor hen, die vooruit willen en uit het goede hout zijn gesneden. Een gezond democratisch beginsel.

— Een Ned. koopvaardij-officier kreeg in een neutrale haven van een onbekende een zeer verleidelijk aanbod. Hij kon eigenaar worden van een groot café. Hiervoor hoefde hij alleen maar zijn schip in de steek te laten. Toen het gesprek ten einde was, had het café, waar het gehouden werd, een kapotte stoel en de Gestapo een paar kapotte ribben meer.

— Er worden verschillende bladen voor de koopvaardij uitgegeven. Daar is b.v. „Het Kompas“, dat in Engeland gedrukt en over heel de wereld verspreid wordt. Het draagt de fiere leuze:

Door het woedend stormgetij
Vechten wij ons varend vrij.
Iedere maand bespreekt dit blad vakbelangen en het geeft zeevarenden gelegenheid zich te uiten over de toekomst van de koopvaardij. Verder geven de bond van koopvaar-

dij-officiëren en de Centrale Bond van Transportarbeiders een blad uit. In Amerika verschijnt maandelijks „De Varende Hollander“, welk blad voornamelijk berichten over Nederland geeft.

— Waar ter wereld de Nederlandsche zeeman thans ook komt, overal staan de woningen van gast-vrije Nederlanders voor hem open. Prinses Juliana heeft hierbij het voorbeeld gegeven. De mannen van de koopvaardij zijn altijd welkom in haar huis te Ottawa, waar zij de prinsesjes danig verwenen. Natuurlijk is Prinses Margriet, het peetkind der koopvaardij favoriete.

In groote havenplaatsen zijn speciale clubs voor onze mensen. Deze clubs zijn doorgaans een combinatie van goedkoop hotel en gezelligheidscafé. De minister van Sociale Zaken, dr. J. van den Tempel, is van deze clubs een onvermoeid propagandist. De regering geeft bij de oprichting krachtigen financieel steun, daarbij geholpen door duizenden landgenooten in den vreemde.

DE OORLOG IN CARICATUUR

DE GEESTEN VAN SMOLENSK

HET BELOOFDE LAND

HET VERZET DER KERKEN

door Prof. M. Bokhorst

In de Zwitsersche *Semur Vaudots* van 17 Juli lezen wij: „Wat is er gaande in Noorwegen, in Nederland en elders? Temidden van de puinhooien komen de geloovigen nader aan elkaar. Zij hebben leeren verstaan, dat zij lidmaten van het lichaam van Christus zijn. Zij hebben hun geloof voor God en voor menschen beleden. In dit getuigenis hebben zij de Gemeenschap van God's Kerk herontdekt. De Kerk, strijdend en belijdend, is herrezen.

Deze herrijzenis is als vanouds in de Gemeente begonnen. Een gemeente is meer dan een genootschap, want een genootschap bestaat slechts door den wil van zijn leden. Een gemeente is een gemeenschap door den Heer geschapen. Een genootschap heeft regels die veranderd kunnen worden. Een gemeente heeft een vast richtingspunt: zij is onderworpen aan de leiding van den Geest: het is een Kerk, de Kerk van Jezus-Christus.

God's woord alleen geeft die bewustheid een Kerk te zijn en niet slechts een menschelijke Gemeenschap. Vele teekenen wijzen erop, dat er een terugkeer naar den Bijbel is. Het nieuws dat wij ontvangen van de Kerken in de verdrukking legt den nadruk op de overheerschende plaats die de Bijbel in de gemeente der vervolgden inneemt. De „Kerken onder het Kruis“ zijn ons weer eens ten voorbeeld gesteld.

Dit schrift een Zwitsersch blad, dat tot in bijzonderheden is ingelicht over den strijd der Kerken in Nederland: In het nummer van 10 Juli vermeldt de redactie de gevangenneming van Dr. Gravemeier en Prof. de Zwaan en de verbanning van Prof. Scholten naar Limburg.

In een ander neutraal land, Zweden, is men al even goed op de hoogte. Ziehier wat „Svenska

Morgenbladet“ kort geleden schreef: „Nederland is sinds eeuwen vermaard om de diepgewortelde godsdienstige gevoelens van zijn bevolking. Ook heden ten dage is het ons een voorbeeld. De Protestantische en de Katholieke kerken hebben wederom een protest tot den Rijkscommissaris gericht. Het is een opmerkenwaardig document, want de christelijke kerken verklaren daarin in gemeenschappelijk overleg, dat het hun plicht is, te protesteeren tegen de aanslagen op het Recht, bedreven door gezaghebbers, die beter deden zich aan het Goddelijk Recht te onderwerpen... Wij, hier in Zweden, hebben alle reden om eigen geweten hiernaar te toetsen.”

In de bezette landen echter betekent de goede strijd der Nederlandsche kerken een aanmerkelijke sterking van het eigen geestelijk verzet. Zoo lezen wij in een open brief, die de studenten van de Universiteit van Parijs en van de „Grandes Ecoles“ tot maarschalk Pétain gericht hebben: „Zeker van onze rechten en van onze plichten zullen wij voortgaan te strijden en te lijden — indachtig aan onze heldhaftige broeders van de Universiteiten van Praag, Warschau, Belgrado, Ljubljana en van Leiden — voor de zegenpraal van onze gemeenschappelijke idealen van menschelijkheid en christendom.”

De Nederlandsche Kerken en Noorwegen

Reeds langen tijd weten wij hoezeer de strijd der Nederlandsche kerken de Noren inspireert. Op 5 Maart 1943 overleed de Nederlandsche priester Hugo van der Vlugt, pastoor van de Katholieke gemeente Hamar, in het Duitse concentratiekamp Oranienburg. Zijn preekgestoelte was een bron van geestelijke kracht in het verzet

gewees en na zijn dood droeg de Luiseburgsche bisschop Mangera, als hoofd van de Noorsche Katholieken een H.Mis voor zijn zielruist in Hamar op. De Kerk was met Katholieken en Protestantengelijk gevuuld. Later namen Protestantische Noren deel aan de herdenking van het herstel van den openbaren Katholieken eeredienst in Noorwegen honderd jaren geleden.

In België is het optreden van Mgr. van Wayenberg, rector magnificus van de Katholieke Universiteit van Leuven, ongetwijfeld geïnspireerd door de houding van de Universiteit van Nijmegen en van de Vrije Universiteit te Amsterdam. Hij weigerde de namen van zijn studenten aan de Duitschers uit te leveren en deed de betrokken registers verdwijnen. Hij is sindsdien gevangen gezet en kort daarna is ook de rector magnificus van Gent, Prof. de Smet, gearresteerd, tezamen met de professoren Bessemans, Scheep, van Oye, Magnel en Verschaffelt. Zoo staan dan de Nederlandsche en Belgische Universiteiten schouder aan schouder in hun verzet tegen het onchristelijk bedrijf van den nif.

In het geheime blad *La Libre Belgique* van 1 Juli staat te lezen: „Wij vernemen uit goede bron, dat de Belgische bisschoppen de Duitschers officieel meegedeeld hebben, dat zij hun goedkeuring hechten aan het dappere optreden van Mgr. Van Wayenberg en dat zij het met hun eigen gezag wenschen te dekken.”

Karl Barth schreef in het begin van dit jaar in het Amerikaansche tijdschrift „Foreign Affairs“ een diepgaande studie over de rol der Protestantische kerken in Europa in het verzet tegen Duitsland. Volgens hem is het streven naar funda-

menteele, objectieve waarheid, dat deze kerken na den vorigen oorlog begon te bezien, een der grondslagen van hun huidige kracht. In hun kringen was nooit verwarring mogelijk tusschen God's gezag en menschelek gezag—hoe krachtig ook, of tusschen de gemeenschap der heiligen en de gemeenschap van bodem en bloed. Voor hen waren de Joden nooit een „rasseenvraagstuk“.

Barth gaf vervolgens een uitvoerig overzicht van den strijd der kerken in onderduikt Europa en verklaarde tenslotte dat de Protestantische kerken hun taak zullen blijven vervullen, om in Europa de hoop op een betere wereld levend te houden. Dit is het vaste vertrouwen van den man die—beter dan eenig ander—weet, hoe heidenschen het huidige Duitschland in wezen is.

Professor Hromadka uit Praag, de bekende leider van de Tsjechische Evangelische Kerk, verwees in een toespraak in de St. Paul's Kathedraal te Londen eveneens naar Karl Barth. Deze had hem in 1938, kort voor München, schriftelijk als zijn overtuigend meegedeele, dat elke Tsjech, die toen voor zijn land zou gaan vechten, voor de Kerk van Jezus Christus zou vechten. Deze uitdagende uitspraak had toedertijd een storm van protesten uitgelokt, maar zij was onantastbaar, omdat toen van het lot van Tsjecho-Slowakije de toekomst afhing der Christelijke beschaving in Europa; zij zou zoals deze twee jaar later van Engeland zou afhangen.

Besluit van de Britsche Raad der Kerken

Hromadka's woorden vielen in Engeland in goede aarde: Christelijke Engeland weet maar al te goed, wat het in deze jaren aan het verzet der Kerken op het vasteland te danken heeft. In Juni nog nam de Britsche Raad der Kerken het volgende besluit: „Wij willen thans uitdrukking geven aan ons medeleven met de Kerken in Nederland en hun verzet, zoowel tegen de Jodenvervolgeling en de anti-semitische ver-

ordeningen, als tegen de vreeselijke aanslagen op de aloude vrijheden van het Nederlandsche volk. De Britsche Christenen slaan met verwondering gade, hoe de Kerken in Nederland de maatschappelijke en grondbeginselen van het Christendom hooghouden“.

De Engelse kerkelijke bladen volgen het verzet der Nederlandsche kerken op den voet. In „The spiritual issues of the war“ van 24 Juni stond de open brief van de negen kerken aan Seyss-Inquart in zijn geheel afgedrukt. De redactie was van meening „dat het gemeenschappelijk optreden en de onomwonden taal dezen brief tot een document van groote betekenis maken“. Dit Protestantische weekblad wijdde op 17 Juni het hoofdartikel aan den open brief der Katholieke bisschoppen, die op 16 Mei in de kerken gelezen was, en het vergeleek den tekst met de verklaring der Protestantische kerken van dienzelfde datum.

Te meer weekkrank vindt het geestelijk verzet der Nederlanders in Engeland, doordat ook in het Britsche Rijk een groote wederopbloei van het godsdienstig leven en een sterke toename der Tsjechische Kerken valt waar te nemen. In het Schotsche Kerkblad „Life and Work“ van deze maand vinden we een uittreksel van een brief, die een majoor in Noord Afrika aan zijn moeder schreef: „Ze letten er hier niet op, tot welke kerk je behoort, waar het op aan komt is hoe je tegenover godsdienst staat. Niemand dringt er op aan, dat je naar de kerk gaat, maar iedereen gaat, vanzelf. Als het thuis maar half zoo goed was, zouden ze geen kerken genoeg hebben.“

„Ik reken, dat slag leveren zonder geloof iets ongrijpbaars is... De Mo' had zijn geloof op woestijnzand gebouwd: op de Nazi-leer. Onze jongens hadden hun geloof gebouwd op de rotsbodem van Tunis: op het Christendom... Oorlog is iets vreeselijks, maar het brengt toch, vroeger of later, een mensch terug tot het geloof“.

En in *The Record* van 16 Juli vinden we een brief van den hulpbisschop W. Wynn Jones over wat hij bij de Britsche troepen in Kairo beleefde: „... Op den dag van mijn aankomst ging ik 's avonds naar de Kathedraal. Generaal Montgomery ging zelf voor in den dienst. De kerk was stampvol. ... Later in den avond sprak „Monty“ voor de troep. Hij zei o.a. dat zijn veldpredikers voor zijn leger met zoo belangrijk waren als zijn artillerie. De waarheid van deze woorden werd mij bevestigd door het feit, dat zich onder de Britsche troepen in het Midden Oosten alleen, niet minder dan zes honderd man hebben aangemeld om in den vrijen tijd tot predikant te worden gevormd. Het centrum van deze opleiding is in Jeruzalem“.

Legergeestelijken bij de commando's en parachutisten

Legergeestelijken vinden wij thans bij alle onderdelen. Zij gaan met de commando's mee, zoo goed als met de parachutisten. Maar hoeeer de oorlog met de wapenen een strijd van het geloof is geworden, blijkt bovenal uit het groote getal geestelijken van alle richtingen, dat actief medestrijdt. Kortgeleden vond in Edinburgh de handoplegging plaats voor een nieuwen predikant van de Tsjechische Evangelische Broedergemeente. De Schotsche Kerk trad als gevolmachtigde op. De nieuwe dienaar des Woords was... leerling-gevechtswijger, en hoopte dat ook als luchtvaartprediker te blijven. In zijn verzoek om toelating schreef hij:

„Dit is de beste wijze om mij bij de jonge Tsjechische vliegers gehoor te verschaffen. Ik geloof dat mijn houding strookt met het Christendom als ik niet minder presteer en den zelfden last draag als zij tot wie ik God's Woord breng“.

Zoo klinkt allerwege hetzelfde geluid: dat van een actief strijdend Christendom, dat—verdiert en gehard in het lijden van dezen tijd—straks den grond zal vormen, waarop ook wij de hand aan den ploeg gaan slaan.

AFRIKA-VAARDERS

Onderstaand artikel is geschreven door een zeer bekenden figuur uit Nederlandsche scheepsbouw-kringen. Velen zullen begrijpen op wien de schuilnaam W. Eenvoet doelt.

LAAT ik beginnen met te vertellen wie we zijn. Met „wij“ wordt bedoeld het Europeesch technisch personeel van het Marine Etablissement en van de Droogdok Maatschappij te Soerabaja.

Evenals Marine en Koopvaardij in oorlogstijd als een geheel functioneerden, vormden ook het Marine Etablissement en de Droogdok Maatschappij tezamen de basis Soerabaja, die tot een der beste van het verre Oosten gerekend mocht worden.

Er werd hard gewerkt, doch na den 10den Mei 1940 werden de tanden met verduubde woede op elkaar gezet om het werk, dat in een voortdurend aangroeienden stroom binnenliep, te verzetten.

Naarmate de schepen langer van huis bleven, werd steeds meer geëischt; maar de drang om alles op alles te zetten en hierdoor mede te kunnen werken aan de bevrijding van het moederland en aan een spoedige algehele victorie van de Vereenigde volken overwon alle moeilijkheden.

De bedrijven groeiden gedurende bijna twee jaren fantastisch. Alles kon, niets was onmogelijk. Voor een groot deel is dit te danken aan de begaaftheid van den Indonesiër, die zich in allerlei trainingscursussen de vereischte vakkennis snel eigen wist te maken. Een andere factor was zijn taai uithoudingsvermogen, dat ieders bewondering afdwong.

Dag in dag uit, nacht na nacht, ononderbroken, klom het lied van den arbeid in dezen toen nog vreedzamen strijd, totdat eerst Japansche bommen het verstoorden, terwijl het daarna door het bevel tot ver-

nieling voorloepig geheel verstopde.

Dit gebeurde op den 1sten Maart 1942. Na een maandeling te zijn gebombardéerd, zonder ook maar een treffer te hebben gehad, kregen we bij Soerdok op Zondag den 1sten Maart den vollen slag ineens te incasseren. Behalve een groote verwoesting braken op diverse plaatsen branden uit, die eenige uren echter waren gebluscht.

Nadat het gebeurde aan den Marine-Commandant geraaptoerd was, volgde het bevel tot vernieling.

Ondanks het feit, dat we wisten dat de toestand zeer ernstig was, hadden we dit nog niet verwacht. Nog altijd hoopten we dat er tijdig hulp zou komen opdagen.

De slagen aan den Jap toegebracht in Straat Makassar en Straat Bali hadden deze hoop versterkt. Wat waren we trotsch op onze Marine!

Maar de slag in de Java Zee, waar alles wat we aan zeezijdjdrachten over hadden tegen een geweldige overmacht in het vuur werd gezonden was inmiddels verloren. We hadden dus geen vloot meer; en een vloot-basis zonder vloot is zinloos.

We kregen order ons na de vernieling naar Tjilatjap te begeven met achterlating van gezinnen.

Dit was ontzettend.

Toch was dit het eenige bevel, dat een gezag, dat zijn hoofd niet kwijtraakt kon geven. Behalve de gevaren verbonden aan evacuatie over zee, was het ten eenen male onmogelijk alle vrouwen en kinderen van Java naar veiliger oorden te brengen. De schepen waren voor oorlogsdoeleinden in gebruik; slechts

enkele waren te Tjilatjap beschikbaar, en deze waren maar dan vol. Zoo niet alle vrouwen en kinderen, dan niemand. Iedere keuze zou onrechtvaardig zijn.

Wij zouden weggaan, om ergens anders voor de Nederlandsche Marine beschikbaar te blijven en aan de goede kant mede te werken. Toch had je het gevoel dat je je vrouw en kinderen in den steek liet.

Daar stond je als man met een order om weg te gaan, die het tegenovergestelde van heldhaftig was, ook al was het volkomen juist gezien.

De heldhaftige rol viel toe aan vrouwen en kinderen. En hoe ze deze rol aanvaardden en vervulden!

Terwijl wij mannen vernielden wat we opgebouwd hadden, pakten onze vrouwen het eenige koffertje dat we mee konden nemen en probeerden daar alles in te krijgen wat we bij mogelijkheid noodig konden hebben. Toen we terugkwamen volgde het afscheid. Wat waren ze groot! Wat een moed! Waren we door het taai verzet in Holland reeds overtuigd, dat de mensch, die vecht voor een ideaal tot groote dingen in staat is, de vrouwen van Nederlandsch Indië hebben het opnieuw bewezen.

Ons hoeft geen cynicus ooit meer te vertellen, dat de mensch alleen maar egoïstisch is. We weten beter, en dit weten zal het fundament zijn waarop de toekomst gebouwd moet worden.

We behoorden tot de gelukigen, die na bijna vier weken in Zuid-Afrika belandden. „Was geen comfortabele reis, met 700 man aan boord van een vrachtschip. Een stalen dek als matras is niet ideaal, en wat lieten we niet achter. Onze vrouwen en kinderen, ons moei Indië in handen van den Jap.“

We voelden ons verslagen, ook al wisten we met zekerheid dat de eindoverwinning alleen aan onze zijde kon zijn.

Al heel gaaf schaamden we ons voor deze verslagenheid, als we naar de bemanning van het schip keken.

Na 24 uur liep alles aan boord alsof ze altijd 700 man passagiers meevoerden.

De onverstoorbare kalmte waarmee de officieren en minderen hun plicht deden, wakte alle bewondering. Ook zij waren weg van huis, hadden in jaren hun families niet meer gezien en hadden hetzelfde verdriet al veel langer dan wij. Weer hebben we iets geleerd.

Natuurlijk, we hoorden in ons bedrijf veel over den oorlog op zee en over de onafgebroken spanning waarin de zeeman leeft.

Nu maakten we het een paar weken mee. Daarna gingen we weer den wal op, vervuld van een diep ontzag voor den zeeman en vol bewondering voor de koopvaardij in oorlogstijd; maar zij gaan door en blijven kalmen en plichtsgetrouw op hun post in de frontlinie.

Bij aankomst in Durban was er bericht, dat in overleg met de Britische Admiraliteit bevestigd was ons in Zuid-Afrika bij de diverse scheepsreparatie-firma's te werk te stellen.

Ten gevolge van den loop van den oorlog ging vrijwel alle zeeverkeer rond de Kaap. De Zuid-Afrikaanse havens waren overkropt met werk. — Terwijl voor den oorlog deze havens vrijwel geen reparaties verrichtten, werden nu op dit gebied zeer zware eischen gesteld. De versterking aan arbeidskracht en vak-kennis, die het jaar kunnen geven was dus ook zeer welkom.

We werden in drie groepen verdeeld.

Het grootste deel van het M.E. personeel werd bij de Britische Marinewerf te Simonstad bij Kaapstad tewerkgesteld. Een tweede groep bestaande uit M.E.-personeel en een enkele Soerdoekker werd naar Madagaskar gezonden voor het beknemen van de vlootbasis Diego-Suarez, die inmiddels in geallieerde handen was gevallen. De overigen, waaronder vrijwel alle Soerdoekkers werden verdeeld over de particuliere reparatie-firma's te Durban.

Zoals reeds gezegd, werk was er in overvloed, en het eenige wat ons helpen kon, was werken, veel en hard.

'T was even op den nieuwen toestand inschieten, maar er is ingeschooten.

De situatie was zoo, dat een schip dat voor herstel langen tijd het droogdok noodig had, tot na den oorlog moest worden opgelegd, omdat andere schepen, die slechts weinig werk vereischten, voorgingen. Op deze wijze werd de maximale hoeveelheid scheepsruimte in de vaart gehouden.

Zoo'n opgelegd schip, dat aan de oorlogvoering is onttrokken, is een allerleedigst gezicht. Geen wonder, als je daar dagelijks tegenaan moet kijken, dat je je dan gaat afvragen, wat er aan te doen is om het weer in de vaart te brengen.

Hollandsche vak-kennis

Een van de Marine-ingenieurs vond de oplossing. Hij construeerde een ponton dat onder het beschadigde schip werd geveerd en opgepompt werd door het leegzuigen van tanks. Voor- en achterschot, die tevoren door uithollingen passend rond den scheepsvorm waren gemaakt, sloten zoodoende waterdicht tegen den romp van het schip. Daarna werd het water tusschen bodem en pontonvloer uitgepompt, waardoor verkrumpte verkenner werd om den beschadigten bodem te repareren.

Door veranderen van de openingen in voor- en achterschot kon dezelfde ponton voor andere schepen gebruikt worden.

In Durban werden op andere wijze dokruimte uitgespaard en de varende tonnage opgevoerd, door zoodoove mogelijk werk van te voeren klaar te maken, zoodat het werk in het dok vrijwel uitsluitend moenten en affassen of afklinken was; en geen tijd werd verloren voor het maken van de platen en spanen, nadat het slooepwerk verricht was.

In Diego-Suarez mocht het gelukken een gezonken schip te lichten, te repareren en het met de Hollanders als vrijwilligers erop, naar een andere geallieerde haven te brengen. Ook dit bedrijf gaat met succes verder.

Thans, nu de recente overwinningen de Middellandsche Zee weer voor het zeeverkeer hebben geopend, zal de drukte in de Zuid-Afri-

kaansche havens verminderen. Dit zal daar echter geen werkloosheid brengen. Inplaats van reparaties wordt tot nieuwe aanbouw overgegaan en zullen er hulpvaartuigen voor de Vereenigde Volken gebouwd worden.

Het geest voldoening dat in het tot standbrengen van deze nieuwe industrie, wij Hollanders een belangrijk aandeel mochten hebben, en dat onze speciale vak-kennis ook verder voor dit in Zuid-Afrika nieuwe bedrijf benut zal worden.

Het heeft dus zin gehad dat we weggingen. We mogen ons bescheiden steentje aan de goede zaak blijven bijdragen en een enkele nagel aan de doorkisten van Hitler en Tojo voor onze rekening nemen. Dit troost je een beetje, ook al is de vreedzaam omgeving waarin je werkt je veel te tam en zaten we liever in de buurt van Nieuw-Guinea zoolang het nog geen Java kan zijn.

Ondertusschen beseffen we, dat we tot de bevoorrechte behooren, die in vrijheid zijn, een voorrecht, dat we niet kunnen verdienen, al werken we nog zoo hard.

Soins zijn we wel eens bang, dat er een gaping zal ontstaan tusschen hen die blyven en hen die weggingen. De blyvers hebben zoo ontzettend veel te lijden. Hun strijd is zoodoove zwaar omdat die ondergrondsch moet zijn. We voelen ons bij de blyvers in het krijt staan; en daar hebben we als rechtgeaarde Hollanders een hekel aan. We houden van boter bij de visch en ook die hebben wij wel en anderen niet.

Maar laten we geen tijd verliezen met piekeren, en aanpakken zoo hard we kunnen; dan kunnen we des te eerder bij de boter en de visch komen brengen.

Over één ding kunnen we samen bly zijn en dat is, dat het bij voor-bijlizer zouwel als voor Tojo definitief is gekend. We zijn over het doode punt heen; en nu moet het proces van hun afbraak zich gaan versnellen. Dit kan niet anders. De overwinning komt in zicht. Eens zal die er zijn en — 't kon wel een gauw zijn.

Met hartelijke groeten en tot kijk!

OP 23 Juli hebben 200 Nederlandse vliegers hun brevet behaald in de Nederlandse Vliegchool te Jackson in de Vereenigde Staten.

Luitenant C. F. G. MacKenzie en soldaat J. W. Poynton uit West Australië hebben het Nederlandse bronzen kruis ontvangen voor beide daardier in onzen strijd tegen den Japanischen inval op Timor, waardoor de vliegdekeinstallaties bijtijds vernield konden worden.

In North Tarrytown bij New York is het historische Philippe Kasteel ingewijd als een museum voor Nederlandse gedenkwaardigheden in Amerika. Rockefeller heeft meer dan de helft van het half miljoen dollars geschenken, dat noodig was voor de restauratie van dit oude Nederlandse bouwwerk.

Prof. N. J. Spijken van de Yale Universiteit, afkomstig uit Amsterdam, is op den leeftijd van 49 jaar overleden.

Minister H. J. van Mook heeft op 20 Juli het eere-doctoraat in de Rechtswetenschappen ontvangen van de Universiteit van Cardiff, die daarmede Nederland als kolonisierende mogendheid wilde eeren.

Het eerste zee-land-tuistoort voor Nederlandse vacantieën is geopend in de Vereenigde Staten. Het heet „Huisje Hollandse" en het ligt in Noordport op Long Island. Er is plaats voor 40 Nederlanders, terwijl bovendien 30 Indonesiërs er op Indische wijze worden gehuisvest en gevoed.

De speciale uitzendingen van de BBC ten behoeve van de Nederlandse ondergrondse pers worden thans gegeven op Woensdagen en Zaterdag om half tien 's avonds, Greenwich tijd. Zij worden telkens dezelfde nacht om half tien G.T.

herhaald. Zij, die deze programma's in elkaar zetten, treden als het ware op als de Londensche correspondenten van de Nederlandse gedreide bladen.

Elke middag om 5.10 Greenwich tijd (met een herhaling van het programma om 6.10 G.T.) kan men thans lezen in de Engelische taal, welke, die door de BBC op gollengien 1500, 49, en, 31 meter worden gegeven.

In October zal in de Wildenstein Galleries in New York een groote van Gogh tentoonstelling worden gehouden, onder bescherming van Prinses Juliana en Mevrouw Roosevelt.

De opnagat wordt gediend door het Koninkijn Wilhelmina fonds en de Amerikaanse Vrouwenlijke Hulpdiensten.

Op Curaçao is een tehuis voor Nederlandse Marine officieren geopend, dat de karakteristieke naam van „Nieuwe Diep" draagt.

Op 1 Augustus J.L. had de KLM sinds de inval in Nederland 795 passagiers vluchten volbracht, waarbij meer dan 8000 passagiers veilig overgebracht. 94% van de vluchten verliep zonder storing of ongeval.

In het vriet West-Indië blooit de Nederlandse pers. Een oud-journalist, Dr. P. Kasteel is gouverneur van Curaçao. Onder zijn bewind is de Nederlandse Journalistenkring op Curaçao geopend, tevens ook de Ned. R.K. Journalisten vereeniging met behulp van Mr. Verriest aldaar wordt geconcentreerd. Voorzitter van de gecombineerde vergadering van beide lichamen is Dr. Johan Hartog.

Curaçao heeft thans vijf dagbladen en vier weekbladen.

In Suriname verscheen op 3 Augustus voor het eerst een eigen dagblad. De naam is „Het Nieuws" en de hoofdredacteur is A. J. Morpago.

De Surinaamsche regeringspersdienst gaf op 27 Juli het eerste nummer uit van een nieuw weekblad in het Javanisch: „Bekti" (Geloof).

Het Australische Perioleek (in het Maleisch) wordt — zoals men weet — in West-Indië bestuurd, terwijl weekbladen in Hindi en Urdu, ten behoeve van de Britsch-Indiërs in Suriname in voorbereiding zijn.

De gouvernementpersdienst van Curaçao geeft thans het maandblad „Economische berichten" uit, terwijl van Katholieke rijk een nieuw maandblad „Lux" gewijd aan lotterkund, geschiedenis en wetenschappen, wordt gepubliceerd.

De Nederlandse onderzeer „Dolfin" bood op 3 Augustus in de Middellandsche Zee een onderscheiding van 5000 ton geprepareerd en twee schoeners met kanonnen tot zinken gebracht. Dit betekent vijf schepen tot zinken gebracht in vijf maanden tijd.

Koninkijn Wilhelmina heeft op 3 Augustus den maaltijd gebruikt ten huize van den Herr en Mevrouw Churchill. Minister van Kleffens was ook aanwezig.

In Londen heeft op 4 Augustus de herdenking van Prinses Irene's verjaardag plaats gevonden met de premiere van de film „Glorious Colours", die aan de Nederlandse Brigade "Prinses Irene" is gewijd.

Begin Augustus is de „Johan Maurits," het eerste regat van de Kon. Ned. Marine in een Engelse haven in dienst gesteld. Commandant is Kapitein luitenant ter zee A. de Booy.

Begin Augustus is Vice-Admiral C.E. L. Helfrich uit het verre Oosten voor besprekingen in Londen aangekomen.

Omtrents 1 Augustus bracht Ambassadeur Lord Curzon zijn eerste bezoek aan Londen sinds het uitbreken van den oorlog. Op 7 Augustus was hij reeds weer veilig in Washington teruggekeerd.

Alle Nederlandse vrouwen in Engeland tot en met 30 jaar oud zijn opgevoerd tot het verrichten van oorlogswerk. Vrijgesteld zijn slechts zij, die inwonende kinderen beneden veertien jaar te verzorgen hebben. Uitonderingen wegens slechte gezondheid toestaan kunnen echter door de Nederlandse arbeidsbureau in Londen worden gemaakt. Alleenstaande vrouwen moeten ten minste 40 uur per week werken, de anderen mogen met minstens 20 volstaan.

Op 1 September wordt in Falmouth een Nederlandse opleiding voor derden stuurman ter Groote Vaart geopend, die openstaat voor alle opvarenden der vloot, die een U.L.O. of gelijkaardig diploma bezitten.

Mr. M. P. L. Stoenberghe is op de laatste verkiezingen van de Interim Voedsel- en Landbouw Commissie der Vereenigde Volken gekozen tot Voorzitter van het Comité voor de voorbereidende werkzaamheden verricht.

Een concert voor de Nederlandse-Belgische Nederzetting in Palestina, dat onder leiding van Richard Tauber in Londen werd gegeven, bracht ruim £2500 op.

Koninkijn Wilhelmina heeft de stichting financieel mogelijk gemaakt van „Huize Oro," waar Nederlanders die in Londen moeten verblijven tegen een kleine vergoeding kunnen logeren. Het is er gereinigd en er staat een Nederlandse huisvrouw aan het hoofd.

Kanttekeningen bij enkele belangrijke regeerings - maatregelen

1. Nederlandsche Deviezen-Instituut

Bij het „Deviezenbesluit 1943“ (Staatsblad No. D 20 van 21 Juli 1943) is door de Nederlandsche Regering ingesteld een Nederlandsche Deviezen instituut, gevestigd te Londen.

Vortgenwoordigers van dit instituut zijn benoemd te New York, Paramaribo (Suriname) en Willemstad (Curaçao).

Met dit Koninklijk Besluit wordt door de Regering beoogd :

a) op korten termijn over de noodige gegevens te beschikken betreffende omvang en samenstelling van het buitenlandse deviezenvermogen van de door den vijand bezette rijksoorden Nederland en Nederlandsche Indië, zoodaande aangande de plaats waar dit deviezenvermogen zich bevindt.

b) bedoeld vermogen ten behoeve van gemeenschap en bedrijfsleven zooveel mogelijk in stand te houden.

Aan het „Deviezenbesluit 1943“ zijn onderworpen :

a) rechtspersonen, welke overeenkomstig de wet van 26 April 1940, Stbl. No. 200, van Nederland of Nederlandsche Indië naar Suriname of Curaçao zijn overgeplaatst.

b) rechtspersonen, firma's, enz., bedoeld in het Koninklijk Besluit van 4 Maart 1942, Stbl. No. C 16, welke overeenkomstig

genoemd besluit van Nederland of Nederlandsche Indië naar Suriname of Curaçao zijn overgeplaatst.

c) personen, die krachtens een Regeringsopdracht tot *beherer en bestuur* beschikken over deviezen, welke op grond van de Koninklijke besluiten A1 en G18 aan den Staat in eigendom zijn overgegaan en oorspronkelijk toebehoorden aan rechtspersonen, firma's, enz., in bezet gebied.

d) personen, die krachtens Regeringsopdracht deviezen als onder c. bedoeld in *beherer* hebben.

Deze personen zijn verplicht goud, edele metalen, betaalmiddelen, geldswaardige papieren, effecten, vorderingen, andere onlichamelijke zaken, roerende goederen en onroerende goederen, aan te melden bij daartoe aangewezen instellingen.

Aan bedoelde personen is het, anders dan krachtens een door het deviezeninstituut verleende vergunning, verboden deviezen, — voor zoover niet behoorend tot de volkshuishouding van Suriname en Curaçao te verkrijgen, te vervreemden, te bezwaren of daarover op andere wijze te beschikken.

De deviezen welke geacht moeten worden uitsluitend te behoorren tot de volkshuishouding van Suriname en Curaçao (dit te beoordeelen door het Nederlandsche Deviezeninstituut na aanmelding van alle deviezen) zullen vallen onder de werking van de Surinaamsche „Deviezenmaatregel

1940“ de Curaçaosche „Deviezenlandsverordening 1940“.

Voortaan zullen belanghebbenden de toestemming van het Deviezeninstituut behoeven voor het vastleggen of vervreemden van middelen voor zoover zulks niet valt binnen het kader van het normale bedrijf.

Toestemming is derhalve noodig b.v. voor :

a. aankoop van voor, het bedrijf niet benodigde onroerende goederen.

b. aankoop van aandelen buiten normaal bedrijf.

c. aankoop buiten normaal bedrijf van obligaties en geldswaardige papieren met een langer looptijd dan een jaar.

d. het verstrekken en aangaan van leningen of credieten buiten normaal bedrijf.

e. het geven van borgtocht of andere vormen van zekerheidstelling buiten normaal bedrijf.

f. het doen van schenkingen of andere handelingen om niet.

De dagelijksche behandeling van zaken van het Deviezeninstituut is opgedragen aan een directeur, die verantwoordelijk is aan de commissie Deviezeninstituut, bestaande uit ten minste 3 en ten hoogste 7 leden.

Officieel wordt medegedeeld dat de naam van het nieuwe financiële instituut in het Engelsch luidt :

“Netherlands Exchange Control.”

2. Minister Burger

H.M. de Koningin heeft met ingang van 16 Augustus benoemd tot Minister zonder Portefeuille :

Mr. Jacob Albertus Wilhelmus Burger.

Mr. Burger verliet bezet Nederland begin Mei 1943 en was tot dusverre te Londen werkzaam aan het Departement van Sociale Zaken, waar hij in het bijzonder belast was met reconstructie-arbeid. Door zijn positie en arbeid in Nederland is Mr. Burger goed met de omstandigheden in het bezette vaderland op de hoogte. Zijn overkomst naar Londen betekende een belangrijke bijdrage tot de voorbereiding van de maatregelen, welke genomen moeten worden met het oog op den terugkeer naar Nederland. Met de voorbereiding van deze maatregelen houdt de bijzondere opdracht verband die aan den nieuw benoemden Minister is verstrekt.

Mr. Burger werd op 20 Augustus 1904 te Willemstad, Noord-Brabant geboren en is dus 39 jaar oud. Hij studeerde rechten aan de Universiteiten te Utrecht en te Amsterdam en vestigde zich in 1930 als advocaat te Dordrecht, waar hij leider was van het Provinciaal Bureau voor Arbeidsrecht van het N.V.V. Hij was voorts lid van het Gemeente-Scheidsrecht en secretaris van de afdeling Dordrecht van de Hollandsche Maatschappij van Landbouw. Van zijn andere functies noemen wij zijn lidmaatschap van de Synodale Commissie der Nederlandsche Hervormde Kerk : „Kerk en Arbeiders.”

De heer Burger is sinds 1929 lid van de S.D.A.P.

LEZEN EN DOORGEVEN